

laiškas lietuviams

BIRŽELIS / JUNE

2000

LAIŠKŲ LIETUVIAMS 50 METŲ JUBILIEJUI	181	Nijolė Jankutė-Užubalienė
INVOKACIJA	185	Kun. Kęstutis Trimakas
SVEIKINIMAI:		
LIETUVOS PREZIDENTO VALDO ADAMKAUS	186	
ILINOJAUS GUBER. GEORGE H. RYAN	187	
Į TIESĄ PER JĄ SUPANČIAS NETIESAS	188	Antanas Marčiulaitis
JEIGU SANTUOKOJE ATsiranda dvasinė meilė	193	Greta Bagdonaitė
KAIP išvengti depresijos	198	Dr. Romualdas Kriaučiūnas
KAS PADAROMA VAIKO LABUI	202	Indrė Bartašiūnienė
MALDA - KELIAS Į DIEVO PAŽINIMĄ	207	Ignas Naujokas
KĄ PASIIMSIME	210	Laura Čyžiūtė
ŠYPSULIAI	213	Red.
TĖVYNĖJE	214	Laima Krivickienė
TRUMPAI	216	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Zigmo Degučio ir Tado Kulbio
nuotraukomis iš *Laiškų lietuviams* jubiliejinės šventės.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Rasos Sutkutes.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636—1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

2000 / BIRŽELIS - JUNE / VOL. LI, NO. 6

LAIŠKŲ LIETUVIAMS 50 metų jubiliejui

**Nijolės Jankutės-Užubalienės kalba,
pasakyta, pradedant jubiliejinę šventę**

Jūsų Ekscelencija vyskupe Bartuli ir visi mielieji *Laiškų lietuviams* bendradarbiai, rėmėjai, skaitytojai:

Dažnai ne vienas kalbėtojas, minėjimų ar pobūvių vedėjas, savo kalbą pradeda žodžiais “man yra didelė garbė”. Šis sakinytis tapo trafaretu, ir ne visada jo nuoširdumu galima tikėti. Tačiau šį vakarą pavartosiu tuos žodžius, nes jie vis dėlto geriausiai tinka pradėti šią ypatingą šventę. Be to, aš taip ir jaučiu.

Tad man yra didelė garbė dalyvauti *Laiškų lietuviams* 50 metų jubiliejuje, ne tik kaip vakaro vedėjai, bet ir kaip šio žurnalo skaitytojai bei bendradarbei. Ši garbė ne man vienai. Ji tikrai didelė ir užtarnauta jums - ištikimiesiems skaitytojams, mecenatams, rėmėjams ir šio vakaro bei kitų 49 praectin nugrimzdusių vakarų dalyviams.

Emigracinei lietuvių bangai atplaukus į JAV ir tėvams jėzuitams įsikūrus Čikagoje, buvo nutarta steigti ir leisti kokią nors populiarią laikraštį ar žurnalą, skirtą visiems po pasaulį

a.a. KARDINOLAS VINCENTAS SLADKEVIČIUS
1920.08.20 - 2000.05.28

išsisklaidžiusiems lietuviams. Iki šiol tą ryšį palaikė Jonas Bružikas SJ savo leidžiamais *Misionieriaus laiškais*. Tai, lyg sekant tuo pavyzdžiu, ir šis nutartas leisti žurnalas buvo pavadintas *Laiškais lietuviams*. Pradžioje jis buvo labai mažas ir kuklus, bet visų labai mėgstamas ir vertinamas, tapdamas populiariausiu išeivijos žurnalu. Čia, žinoma, reikia kalbėti apie jo redaktorių kun. Juozą Vaišnį, kuris davė šiam žurnalui veidą ir toną - ryškų ir nepaliaujančią skambėti net pusšimtį metų!

Kun. Vaišnys "Laiškus" rašė taip, kaip rašomi laišakai artimiesiems ir draugams: nuoširdžiai, aiškiai, patariančiai, įdomiai. Į žurnalą jis įvedė aktualių temų skyrius: Jaunimas, Šeima, Kalba, Tėvynėje, Atgarsiai, Šypsuliai, **TRUMPAI IŠ VISUR**. Apie kiekvieną jų būtų galima nemažai pasakyti, bet populiariausi buvo jaunimo ir šeimos skyriai. Jie sutelkė daug bendradarbių, įdomiai gvildenančių šias temas, dažnai iš asmeniškos patirties. Šie skyriai - tai artimų draugų pasikeitimas intymiais laiškais, kuriuose iškeltos problemos sprendžiamos krikščionišku ir lietuvišku požiūriu.

Kun. Vaišnys nuo jaunystės priklausė skautų organizacijai. Studijuodamas Italijoje, taip pat daug darbavosi su to krašto skautais, o dabar visą 50 metų — su lietuviais. Veiklos su jaunimu patirtis jam padėjo giliau įžvelgti į jauno žmogaus poreikius bei siekius, todėl ir *Laiškai lietuviams* buvo ir tebėra jaunas žurnalas, ypač dabar, kai pradėjo atsirasti jaunų bendradarbių ir konkursų dalyvių iš Lietuvos.

Negalima pamiršti ir antrojo redaktoriaus kun. Kęstučio Trimako, kuris sėkmingai ir kūrybingai rašė mums laiškus 1964-1969. Dabar jis garsėja Lietuvoje savo gausiomis religinėmis, psichologinėmis knygomis.

Apie *Kalbos* skyrių norėčiau dar šį tą pasakyti, nes žinau, kad daugeliui mūsų yra labai svarbus mūsų lietuviškas žodis, ypač spausdintas, nes jis atmintin įsirėžia deimantu, jei tikras, o rėžia kaip šukė, jei iškreiptas ir suluošintas.

Mums, ilgus dešimtmečius gyvenantiems svetimuose kraštuose, kun. Vaišnio kalbos patarimai, suprantamais pavyzdžiais aiškinamos kalbos taisyklės, yra ne tik reikalingi, bet būtini. Dabar, atsivėrus durims vėl į laisvą Lietuvą, kalbos skyrius dar reikalingesnis. Tos atviros durys atvėrė mums nemalonių kalbinių staigmenų - gausybę tarptautinių žodžių ir grubių barbarizmų Lietuvos periodikoje, t.y. paprasto skaitytojo kasdien skaitomuose laikraščiuose, bet ne moksliniuose leidiniuose, kur tarptautinė, specifinė terminologija būtina. Mantant, kaip svetimžodžiai tartum gremėzdiški kupranugariai su lietuviškų galūnių uodegomis išstumia kuo geriausiai reikšmę atitinkančius lietuviškus žodžius, kyla rimtas rūpestis.

Nesinori į tai beviltiškai žvelgti, ypač skaitant "Laiškų" puslapius. Čia budri redaktoriaus ranka dar vis išvaiko kalbos kupranugarius, kurie jau pradeda atkūprinti ir į čionykštę mūsų spaudą. Reikia tikėtis, kad ir Lietuvos kalbininkų rūpestis šia problema bus vaisingas, kad jų perspėjimų paklausys Lietuvos laikraščių redaktoriai.

Vienas šiam žurnalui būdingas bruožas - tai kasmetiniai straipsnių konkursai, pradėti prieš 41-erius metus. Jie nešė ir tebeneša daugialypę naudą ir žurnalo skaitytojams, ir žurnalui, duodami progą panagrinėti įvairias krikščioniškas, lietuviškas ir bendražmogiškas temas, kasmet pritraukdamai įvairaus amžiaus dalyvių ir praturtindami žurnalą daugeliu straipsnių. Be to, premijų įteikimo vakarai visada suteikia gražią progą maloniai pabendrauti skaitytojams, bendradarbiams ir mecenatams. O be mecenatų nebūtų įmanoma atlikti šių svarbių žurnalo užmojų. Juos visus, buvusius ir esamus, ypač pasižymėjusius nuolatine parama, kaip Stefaniją Rudokiene, dr. Birutę Kasakaitienę, prel. Juozą Prunskį, sveikiname ir dėkojame.

Didelė padėka ir bendradarbiams, ypač gausiais ir brandžiais straipsniais žurnalą

Iš kairės: Redaktorius, Šiaulių vysk. Eug. Bartulis, JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė, Putnamo seselių atstovė ses. Laimutė.

Z. Degučio nuotr.

praturtinusiems, deja, jau Amžinybėn išėjusiems kunigams: Jonui Kidykui, Bruno Markaičiui, Jonui Borevičiui, Alfonsui Grausliui, taip pat dar su mumis tebesantiems: Vytautui Kasniūnui, Algimantui Keziui, kun. Algiui Paliokui, Gediminui Vakariui, redakcinio kolektyvo nariams ir narėms.

Laiškų lietuviams išvaizdos gali pavydėti ne vienas žurnalas. Tai daugelio mūsų menininkų ir fotografų nuoširdžios talkos vaisius. Pagrindinė vinjetė su balandžiu buvo sukurta per anksti Amžinybėn išėjusio didelių gabumų dailininko Algirdo Kurausko. Ji augtė suaugo su žurnalo tematika ir su mūsų akimis bei širdimis.

Per 50 metų matėme maždaug 600 žurnalo viršelių, kurių kiekvienas galėtų būti įrėmintas, kaip paveikslas parodai. Tai seselės Mercedes, Ados Sutkuvienės, Rasos Sutkutės, Gražinos Didelytės, Joanos Plikionytės, minint tik keletą dailininkų, darbai. O kiek puikių Algimanto Kezio, Algirdo Grigaičio, Stasio Žilevičiaus ir daugelio kitų fotografų-meni-

ninkų nuotraukų! Tai vis mūsų turtas, sukauptas „Laiškų“ žodyje ir vaizde.

Labai didelė padėka Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų kongregacijai Putname, ilgus metus puikiai spausdinusiai „Laiškus“. Ačiū ir geros sėkmės dabaritnei techninei redakcijai - Jonui Kupriui ir dr. Jonui Bogutai. Nekuomet neužmiršime ir brolio Petro Kleinoto bei Amžinybėn iškeliavusios Aleksandros Likanderienės, dirbusių administracijoje daugelį metų ir daug prisidėjusių prie žurnalo išaugimo net iki šešių tūkstančių skaitytojų.

Baigdama šią „Laiškų“ balandžio suplasnotą 50 metų kelio apžvalgą, nenorėčiau trafetiškai ir naiviai linkėti dar 50 metų redaktoriui ir žurnalui. Vietoj to, noriu, palenkus galvą, padėkoti už milžinišką ištvermę svetimame krašte išlaikant gryną lietuvišką žodį net pusę amžiaus! Dėkoju už įdomumą, prasmingumą ir grožį žurnalo puslapiuose. Taip pat ir už tai, kad rūtos šakelė — mūsų kultūros simbolis — yra apjuosta tobula forma — skrituliu, žadančiu išlikimą!

Tėve Juozai,

Sveikinu tikrai nuoširdžiai išlaikius savo
rankose ir savo rūpestyje *Laiškus lietuviams*.

Dievui karštai dėkoju už ištvermę ir prašau
palaimos šia invokacija.

Kun. Kęstutis Trimakas

INVOKACIJA

Laiškų lietuviams 50 metų
gyvavimo sukakties proga

Laiškas po laiško...
Jau pusšimtis metų...

Tau, Dieve, dėkojam už laišką po
laiško.

už nešamą šviesą,
už skleidžiamą tiesą,
viltį pažadintą,
kelią parodytą,
sielą pasotintą.

Tavo įkvėptos mintys,
šeimos židinių ugdančios,
jauniems kelią rodančios,
žvilgsnį Tėvynėn pakreipiančios.

Jau pusšimtį metų
beriamos sėklos,
beriamas žodis,
meilė Tėvynei,
kalbai, brolystei.

Ačiū Tau, Dieve,
kad širdis nepaseno,
kad ranka nepavargo,
kad akis Tu lydėjai
vis šviesa savo.

Laimink, o palaimink ir tuos,
kuriuos jau amžinybėn palydėjai.

O Tėve, palaimink rytojų,
kurio dar nematėm,
kurį Tu jau matai
savo Apvaizdoj.

Laimink visus mus,
Tavo suburtus
apie šį stalą.

Kaitroj užkurk mus
savo glėby
savo palaima
visad...

per amžių...
per amžių amžius.
Amen.

BRANGŪS
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” AUTORIAI IR LEIDĖJAI,

NUOŠIRDŽIAI SVEIKINU JŪSŲ KŪRYBINĘ BENDRUOMENĘ, VISUS
BUVUSIUS IR ŠIANDIENINIUS BENDRADARBIUS GRAŽAUS JUBILIEJAUS –
LEIDINIO PENKIŲ DEŠIMČIŲ METŲ PROGA.

PUSĘ AMŽIAUS JĖZUITŲ LEIDŽIAMŲ “LAIŠKAI LIETUVIAMS” TAPO
NEATSKIRIAMU LAISVĖS IR TIESOS ŠAUKLIU, AKTYVIU LIETUVYBĖS
PUOSELĖTOJU, KRIKŠČIONIŠKŲJŲ IDEALŲ SKLEIDĖJU NE VIENAI IŠEIVIJOS
LIETUVIŲ KARTAI. LIETUVOS LAISVĖS BYLOJE NE VIENĄ DEŠIMTMEČI
LIUDIJOTE TIESĄ, UGDĖTE TRADICINES VERTYBES IR TIKĖJIMĄ LAISVA
LIETUVA. MALONU, JOG “LAIŠKAI LIETUVIAMS” TAPO VIEŠOJO
GYVENIMO PRADŽIA DAUGELIUI LIETUVIŲ MENININKŲ BEI TAUTOS IR
VISUOMENĖS VEIKĖJŲ.

ŠIRDINGAI DĖKOJU JUMS UŽ AKTYVIĄ TAUTINĘ IR VISUOMENINĘ VEIKLĄ,
UŽ LIETUVIŠKOSIOS KULTŪROS PUOSELĖJIMĄ BEI ILGAMETĘ TARNYSTĘ
DIEVUI, TĖVYNEI IR TIESAI.

ŽURNALO JUBILIEJAUS PROGA LINKIU JAM VEIKLAUS TĘSTINUMO IR
AUGANČIO SKAITYTOJŲ RATO, O VISIEMS AUTORIAMS BEI LEIDĖJAMS –
STIPRIOS SVEIKATOS,
KŪRYBINĖS SĖKMĖS IR KUO GERIAUSIOS KLOTIES.

VALDAS ADAMKUS
LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS
VILNIUS, 2000 METŲ KOVAS

OFFICE OF THE GOVERNOR
JRTC, 100 WEST RANDOLPH, SUITE 16
CHICAGO, ILLINOIS 60601

GEORGE H. RYAN
GOVERNOR

March 30, 2000

Rev. Joseph Vaisnys
Editor
Laiskai Lietuviams
5620 S. Claremont
Chicago, IL 60636

Dear Rev. Vaisnys:

As Governor of the State of Illinois, I would like to congratulate your publication, "Laiskai Lietuviams" on 50 years of serving our communities.

Illinois is comprised of many ethnic communities that join to form a great state while also maintaining their rich cultural individualities. Your publication "Laiskai Lietuviams" serves as a vital link to the Lithuanian American community. Not only are your readers educated by its contents, but they benefit by affirming an invaluable connection to their heritage.

On behalf of the people of the State of Illinois, I commend your participation in the Lithuanian American community. The hard work that goes in to each and every publication is very much appreciated.

Sincerely,

GEORGE H. RYAN
Governor

***Laiškų lietuviams* redaktorių taip pat sveikino**

Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Čikagoje Giedrius Apuokas, Vyskupas lietuviams katalikams užsienyje †Paulius A. Baltakis, OFM, JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė, *Tėvynės* redaktorius Vytautas Kasniūnas, Gediminas Kijauskas SJ, kun. K. Ambrasas SJ, Dalia Valančiūtė-Polikaitienė ir daugelis kitų.

Į Tiesą per ją supančias netiesas

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Antanas Marčiulaitis

Kažkas tarė: šis pasaulis serga...

- Melas!

Netikėjau. - Ne! Ne! Ne! - šaukiau.

O kasnakt jis blaškėsi išbalęs
ir kasdien vaitojo vis klaikiau.

Bernardas Brazdžionis

Nemažą mūsų pasaulio dalį apėmusi melo epidemija. Ji ypač įsigalėjo ten, kur susidarė palanki dirva išsikeroti sovietinio tipo socializmui. Apsikaišęs skambiais ir vylingais ketinimais, tarsi povas įvairiaspalvėmis plunksnomis, savo nešvarią prigimtį prisidengęs melu, apgaule ir klasta, sovietinis socializmas brovėsi į varginguosius visuomenės sluoksnius, kad per juos galėtų sėkmingai užkariauti pasaulį. Deja, siekiant tariamos socialinės lygybės (teisingiau - utopijos!), buvo sąmoningai prasilenkta su didžiąja Tiesa, iš kurios išplaukia visos kitos tiesos. O ta didžioji Tiesa yra Dievas. Kur nepaisoma dieviškosios Tiesos, pagrįstos visuotine meile ir gailėstingumu, atlaidumu ir nuoširdumu, pagarba ir pagalba, ten neįmanoma jokia lygybė. Atvirkščiai, atsiranda anarchija, obskurantizmas, žemę užvaldo griaunančioji šėtono galybė, besivadovaujanti vien pykčiu ir melu.

Kur nėra tiesos ir teisingumo, ten negali būti ramybės nei taikos. Tai akivaizdžiai įrodė antrasis pasaulinis karas. Visi keliai, vedę į šį karą, ir pati jo eiga buvo grindžiami vien klasta

ir melu. Tiems, kurie kurstė ir uždegė šį karą, tikrų griežtas, bet teisingas Jėzaus priekaištas: "Jūsų tėvas - velnias, ir jūs pasišovę tenkinti jo užgaidus. Jis nuo pat pradžios buvo galvažudys ir niekuomet nesilaikė tiesos, - jame ir nėra buvę tiesos. Skleisdamas melą, jis kalba, kas jam sava, nes jis melagis ir melo tėvas. O kadangi aš kalbu tiesą, tai jūs netikite manimi" (Jn 8, 44-45). Šis Evangelijos įspėjimas verčia mus visus rimtai susimąstyti, kuriuo keliu eiti, kad atrastume amžinąjį Gėrį. Tiesos kelias dažniausiai būna siauras ir akmenuotas, melo - platus ir lygus. Rinkimės, tik, Dieve saugok, nepsirikime!

Melas, ypač dažnai kartojamas, pakerta patikėjimą tuo, kas juo manipuliuoja. Bet jis gali palikti ir negatyvius pėdsakus: aptemdyti sąmonę, iškreipti mąstymą ir tikrovės suvokimą. Melu ir apgaule plačiai naudojosi didieji šio šimtmečio maniakai Stalinas ir Hitleris, siekdami pasaulinio viešpatavimo kaip varžovai. Nors ir atrodytų keista, bet jiedu apsuko galvas daugybei žmonių. A. Solženicynas veikale *Pirmajame rate* rašo: Žmonės taip apkvailinti, kad atsisotum dabar vidury gatvės, imtum šaukti 'šalin tironą! tegyvuoja laisvė!' - netgi nesuprastų, apie kokią tironą ir apie kokią laisvę kalbama".

Komunistai ypač gudriai ir subtiliai sugėbėjo iškraipyti tiesą. Dauguma žmonių patikėjo jų melagingomis gražbylostėmis apie šviesų komunizmo rytojų, apie tai, kaip netolimoje ateityje visi dirbantieji bus lygūs, gyvens pasitu-

rinčiai. Nenuostabu, kad kai kas badmiriaudamas laukė ir vylėsi sulauksią geresnių laikų, kada, atlikus paskirtą darbo užduotį, beliks atsistoti į eilę, plačiai išsižioti, o automatas įkrės į gerklę kiekvienam iš eilės po vienodą kiekį košės (lygybės principu!), Beliks tik nuryti. O nakčiai bus galima nustatyti laiku sugulti į didžiulę bendrą lovą. Nei papildomų rūpesčių, nei gaištatis. Siaurų pažiūrų žmoneliai tikėjo Lenino, Stalino ir kitų socializmo šalies vadovų pažadais, neparmąstydami, kad nevykusiais metodais kuriamo “žemiškojo rojaus” niekada nesulauks. Gal ir nevertėtų dėl to kaltinti lengvabūdiškumu ir lėkštu patiklumu žmonių su aptemdyta sąmone, nes, J.V.Goethe žodžiais tariant, tokiems lengviau atskleisti ir priimti paklydimą, negu surasti tiesą: paklydimas yra paviršiuje, tiesa - gilumoje.

Gigantiški apsimelavusio socializmo bastionai pamažu griūva, pačių jo statytojų sukurptomis idėjomis tie bastionai naikinami.

Tačiau absurdiškas melas ir apgaule per dešimtmečius skiepyti į visuomenės sąmonę, vis dar keroja. Argi mažai pavyzdžių, rodančių žmogaus partiją: ir vilkas sotus, ir avis sveika. tangas įsakyti tikrovei būti ne tokia, kokia ji yra iš tikrųjų? Ypač liguistiems fantastams, ilgai nuodijusiems savo ir kitų sąmonę melu ar pusiau tiesa, grynos tiesos sakymas atrodo vis dar sunkiai įveikiamas barjeras. Tokiems žmonėms sunkiau suvokti, jog tiesos sakymas yra dvasios tyrumo, pasitikėjimo, darnaus bendravimo laidas.

Sovietmečiu beveik visi visiems ir visą laiką meluodavo: pavaldiniai viršininkams, viršininkai pavaldiniams. Ir niekas tuo nesistebėdavo, netgi tokį negatyvų reiškinį toleruodavo. Imkime vieną pavyzdį iš ilgametės nusimelavimų virtinės. Štai kolūkis gavo užduotį iš rajono žemės ūkio valdybos, o ji savo ruožtu - iš partijos rajoninio komiteto, tasai - iš ministrų tary-

bos tiek ir tiek gauti centnerių grūdų iš hektaro, tiek ir tiek parduoti valstybei; tiek ir tiek gauti ir realizuoti mėsos, tiek ir tiek sulaukti iš anksto užplanuotų paršelių iš paršavedės ir t.t. Be to, ir pats kolūkis privalėjo įsipareigoti planus ne tik įvykdyti, bet ir viršyti. Na ir pradėdavo suktis melo karuselė! Tai vasaros karščiai, tai lietus susmukdė derlingumą, epidemijos pakenkė mėsos realizacijai, tad verkiant reikia mažinti planus, apkarpyti įsipareigojimus. Kolūkių pirmininkai, buhalteriai, agronomai, zootechnikai ir kiti specialistai, kurių žemės ūkyje buvo devynios galybės, sugebėdavo užslėpti pasėlių plotų dalį, ataskaitose sumažinti derlingumą, priversdavo” karves pieno mažiau duoti, paršelius, veršelius numatyti laiku kojas nukratyti”. Tad, suprantama, tekdavo nurašyti į nuostolius atitinkamus kiekius grūdų, mėsos, pieno... O iš nurašytos produkcijos kaip grybai po lietaus dygdavo vadovaujančių pilaitės, puotos ginė puotas, nesiliovė ištaigingos kelionės po užsienius, lepinimasis geriausiuose pasaulio kurortuose... Iš šalies žvelgiant, atrodė, jog buvo vykdoma griežta materialinių vertybių apskaita ir kontrolė, verste užversta popierizmu. Bet jo “didenybė” melas atrasdavo spragų ir pro jas prasiskverbęs vykdė savo funkcijas. Kaip toje

Nurašydavo kolūkių buhalterijose, nurašydavo ir žemės ūkio valdybose, partijos rajonų komitetuose. Įkandin jų lengva ranka nurašinėjo respublikos ministrų taryba. Atitinkamai nurašinėti buvo priversta ir Maskva. Ir visos grandys viską mikliai karpė melo žirkklėmis, o pačios didžiausios žirkklės buvo Maskvos tūzų rankose. Maskva dosniai siūbtelėdavo masinės informacijos priemonėmis melą: šalyje planai ne tik įvykdyti, bet ir viršyti. Visiems buvo aišku, kad tikroji padėtis dangstoma melu, kad vienas kitam nedrįsta ar nenori sakyti teisybės, todėl ir kaltų nebuvo kaip ieškoti. Ir nors netepti ekonomikos ratai be perstojo girgždėjo, bet vis dėlto pamažu riedėjo (anot Lenino: žingsnis pirmyn, du žingsniai atgal).

Šventės dalyviai pripildė didžiąją JC salę.

Zigmo Degučio nuotr.

Panaši padėtis buvo ir kitose visuomeninės veiklos srityse: pramonėje, prekyboje, teisėsaugoje, kultūros ir švietimo baruose... Šiandien mes galėtume iš tų išpampusių melų gausybės tik pasišaipyti, jeigu jų tvaikas ligšiol nebūtų įsigėręs į kai kurių mūsų valdžios žmonių ir eilinių piliečių sąmonę, jei tiesa, kaip pasakė Teodoras Dreizeris, taptų gyvenimo alsavimu.

Sovietizmo klampynėje tarp abejingumo, egoizmo, pavydo, neapykantos, kerštavimo, nesąžiningumo ir kitų moralės pažaidų vieną pirmaujančių pozicijų užėmė netiesos arba tik pusiau tiesos sakymas. Melas išsilaikė ir tarpo, nes neatsirasdavo drąsuolių jam pasipriešinti. Melas buvo įgavęs visuotinį pobūdį; juo kaip skydu naudojosi politikai, valdininkai, žiniasklaidos darbuotojai, net ir istorikai. Vieni melavo, norėdami kur nors pergudrauti ir išnaudoti, kiti - pasiteisinti ir apsiginti, dar kiti - iš baimės, kad gali būti nesusiprasti ar siekdami išvengti bausmės. Melas tapo visaliaudiniu ir netgi vyriausybiniu įpročiu. Jis skverbėsi visur, neaplenkė nė vienos vi-

suomeninės veiklos srities, nė vienos institucijos, neišskiriant teisėsaugos. Kas jau kas, o teisininkai privalėjo patys pirmieji apginti tiesą ir pasmerkti bet kokią jos iškraipymą. Deja, sovietijoje ir jie buvo inspiruoti skleisti melą. Baudžiamuosius kodeksus pritaikydavo nekalteims žmonėms apkaltinti. Tardymo "industrija" taip paveikdavo kalinius, kad jie, neatlaikę pragariškų kankinimų, būdavo priverčiami pripažinti kaltais, nors teisiniu ir moraliniu požiūriu jie ir nebūdavo prasikaltę. Tardytojams reikėdavo falsifikuoto pripažinimo, nes už sėkmingą tardymą gaudavo piniginius priedus ar tarnybinius paaukštinimus.

*Bėda, kai tupi sakalai narvuose,
o maitvanagai laisvėj plėšikauja.*

W.Shakespeare

Valdančiosios ir represinės SSRS struktūros taip nuteikė visuomenę, jog ji patikėjo nuolat skleidžiama melaginga versija, kad kapitalizmo sąlygomis liaudis skurstanti, badaujanti,

turtingųjų žiauriai išnaudojama ir engiama. O apie tai, kad Sovietų Sąjungoje prieškario metais milijonai žmonių išmirė badu, kad visuomenę slegia baisus komunistinių engėjų tyčiojimas ir jų sukurta socialinė neteisybė, kad žodžiai skiriasi nuo darbų, neprasitardavo nė puse žodžio. Visgi pakalbėti buvo apie ką, dejuoti buvo dėl ko. Štai, pavyzdžiui, Ukraina buvo laikoma SSRS grūdų aruodu, o keli milijonai žmonių joje išmirė badu. Tai ne hiperbolinis įvaizdis, bet žiauri istorinė tiesa. Stalinui labiau rūpėjo grandioziniai siekiai užkariauti Europą, negu šalies žmonių likimai. Stalinas ir jo klika įžūliai melavo, kad SSRS priversta ruoštis karinei gynybai, todėl skelbiama visuotinė mobilizacija, kaupiamos maisto atsargos kariuomenei, gaminama nesuskaičiuojama gausybė karo technikos. Betgi buvo atvirkščiai: Stalinas ruošėsi užpulti Vokietiją, pirma ją sukiršinęs su Prancūzija ir Anglija, kad visos trys didžiosios Europos valstybės, tarpusavyje besipešdamos, nusilptų. Tada jis užkariausiąs ne tik Vokietiją, bet ir visa Europą ir parengsias ją pasaulinei revoliucijai (!), kad galėtų su viltimi mesti agresoriaus žvilgsnį ir į kitus kontinentus. Šie jo siekiai buvo paremti melu, klasta, apgaule. Deja, Hitleris užbėgo jam už akių ir suardė jo ketinimus.

Komunistai, visą laiką gindami nevykusią santvarką ir siekdami užsitikrinti sau patogią socialinę padėtį, kito kelio ir nežinojo, tik-tai melą.

Jie įžūliai iškreipdavo tiesą, kad išsaugotų apie save teigiamą opiniją visuomenėje ir neprarastų prestižo. Patys aukščiausi sovietinės imperijos vadeivos Leninas, Stalinas ir kiti visą laiką melavo, mulkino liaudį, o nemaža jos dalis jais akiai tikėjo.

Melas dažnai susijęs su klasta, sukčiavimais, apgavystėmis. Liaudyje įsigalėjusi nuomonė: kas meluoja, tas ir vagia, o kas vagia -

tai ir meluoja. Šiandienos Lietuvoje ne taip jau retai įvyksta negražių dalykų, susijusių su valstybės turto svaistymais, vagystėmis, apgavystėmis, sukčiavimais. Jei Seimo narys nesidrovėjo sukčiauti itin stambiu mastu (tai paliudija nenuginčijami faktai, užfiksuoti tardymo medžiagoje) ir dar įžūliai ginasi, lyg nesuprasdamas savo kaltės, imi galvoti: kurgi mes nu eisime su tokiais žmonėmis, atstovaujančiais įstatymus leidžiančiąjai valdžiai?

Kartais darosi koktu beklausant per radiją daugumos seimūnų iš LDDP socialdemokratų ir ir kitų kairuoliškos pakraipos partijų liejamos netiesos konservatorių ir ypač jų vadovo V.Landsbergio adresu. Jie sugeba iškraipyti faktus, net pritaikydami Konstitucijos ir įvairių kodeksų straipsnius. Toks besaikis, piktybiškas ir viešai skelbiamas absurdas sukiršina ir supriešia visuomenę, beria į ją nepasitikėjimo ir šmeižto sėklą, kad tik labiau pakenktų valdančiąjai koalicijai ir laimėtų kairiesiems kuo daugiau dividendų busimuosiuose rinkimuose. Kairieji melą ir šmeižtus atsinešė iš sovietmečio, kada jiems partijos nurodymu reikėjo nuolatos lieti melo pamazgas ant kapitalistinių šalių. Šitaip buvo maskuojami akivaizdūs raišo socializmo ekonominiai ir moraliniai slubčiojimai.

Pamelavus vieną kartą, galima ilgam laikui prarasti kitų pasitikėjimą. O kas praranda pasitikėjimą - viską praranda, daugiau jau nebeturį ko prarasti. Tikėjimas žmogumi ir pasitikėjimas juo yra viena didžiausių dvasinių vertybių. Tik tiesus ir atviras žmogus, sąžiningai ir atsakingai saugodamas tiesą, įgyja kitų pasitikėjimą ir pagarbą.

Sąžiningumas ir teisingumas yra tarsi broliai dvyniai. Teisingumas neįmanomas be sąžiningumo, o pastarasis - be teisingumo, kaip ir medis be šaknų. Prisimenu, prieškariniais ir priešokupaciniais laikais tėvai vaikus už melavimą ir svetimo, nors ir menko daikto pasisavinimą bausdavo. Ir dar pabrėždavo: kartą pameluosi - daugiau niekas tavimi netikės. Bus

kaip tam Mikei melagėliui, šaukusiam, kad tariamas vilkas avį neša; o kai kartą vilkas tikrai pačiupo avį, į piemens šauksmą niekas nereagavo. O jei parsineši į namus svetimą daiktą - visam gyvenimui vagies etiketę prisilipdysi. Žmonės tada griežtai laikėsi dešimties Dievo įsakymų ir buvo nepakantūs jų pažeidimams. Tada visiems buvo aišku, ir neginčijama: kaip amaras ėda žolę, o rūdys - geležį, taip melas griaužia sielą. (A.Čechovo mintis)

Viena pagrindinių melavimo priežasčių yra baimė. Bet kokią nusizengimą ar nusikaltimą prieš žmogiškosios gyven-senos normas turi atpirkti prisipažinimas klydus, savo nedoro poelgio pasmerkimas ir atgaila. Tačiau į žmogaus prigimtį įsibrovusi šė-toniška savybė nusikaltimą nuslėpti, išsisukti ar net savo klaidą suversti kitam, nežabota baimė susilaukti pasmerkimo ir atsakomybės pastu-mia silpnavalį į melą.

Jei nėra kaip atidengti tiesos, tada vietoj atviro melavimo gali būti nutylėjimų, kuriais išsaugotume kartais net labai karčią tiesą, jos neatskleisdami. Argi būtų logiška pasakyti ligo-niui tiesą, kad jo liga nepagydoma ir kad nėra jokios vilties pasveikti? Arba atvirkščiai: ne-reikėtų beviltiško ligonio įtikinėti, jog jis tikrai pasveiks. Tokiu atveju galėtume ligonį guosti, raminti, subtiliai paruošti skaudžios ir neišven-giamos lemties pasitikimui. Arba vėl: plėšikas kėsinaisi nusavinti mano vertingą daiktą, o aš jam pameluojau, jog to daikto neturiu. Tokio me-lo pavyzdžių pasitaikydavo pokario rezistencijos metais. Enkavedistai su stribais, būdavo, už-griūva į valstiečio sodybą, kurios slėptuvėje tūno partizanai, ir reikalauja pasakyti, ar kartais nėra pasislėpusių “banditų”. Valstietis dievago-jasi jog jokių partizanų čia išvis nėra buvę. Tai

argi toks melas lygiai taip pat smerktinas? Juk šitaip apsaugoma žmogaus gyvybė, šitaip iš-reiškiamas gailėstingumas. Visai kas kita, jei, pavyzdžiui, kaimynas paprašys manęs ką nors paskolinti, o aš išsiginsiu neturįs, nors jis puikiai žino, kad tai netiesa. Šitoks melas jau turi egoistiškumo ir veidmainiškumo požymį.

Būtina kiekvienu atveju nubrėžti griežtą takoskyrą tarp tiesos ir netiesos arba pusiau tiesos. Tai padeda kiekvieno žmogaus sąžinė, jei ji neatbukinta. Sąžinė niekada neturi daryti bet kokių nuolaidų.

Lietuviai nuo seno buvo pasižymėję teisin-gumu, todėl melą jie smerkė ir kaip moralinį iškrypimą, ir kaip vieną iš sunkiųjų nuodėmių. Todėl ir smulkiojoje tautosakoje randame nemažai patarlių, pašiepiančių melą: Su melu nueisi, tik atgal negrįši. Melas duris atidaro, bet akis uždaro. Melagiui ir tiesą sakant, niekas netiki.

Jei norime matyti Lietuvą morališkai tvirtą, klestinčią, privalome sujungti fizines ir dvasines jėgas kovai prieš melą ir kitas negeroves, visų pirma pradedant kovą su savosiomis ydomis. Tiesos atradimas išisaknijusių netiesų raizgyne ir jos iškėlimas ant garbės pjedestalo turi tapti mūsų visų bendrų pastangų rezultatu ir pergalės triumfu.

Jėzus taip prabilo į žydus, kurie įtikėjo Jį: “Jūs pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus” (Jn 8, 32). Ar mes neturėtume pasukti gailėstingumo, meilės, brolybės ir tiesos keliu, kad šie Išganytojo žodžiai tiktų ir mums?

Tikėkime, kad ateis laikas, kai Tiesos dvasia kiekvieno žmogaus širdies ir proto galiomis pašalins melą ir kitokį antimoralinį purvą ir nuskaidrins mūsų tėvynės veidą.

Jeigu santuokoje atsiranda dvasinė meilė - ji amžina

Greta Bagdonaitė

Yra žmonių, kurie savo buvimu visur skleidžia malonų jaukumą. Yra žmonių, kurie savo auka kelia žmonijos dorą, mokslą, kultūrą.

Yra žmonių, kurie, baigę gyvenimą, paliko didvyrių ar šventųjų atminimą ar vardą. Už jų visų, dažnai paslėpta paprastume ir nežinioje yra šeima, o tie žmonės - tik vienas jos galybės spindulėlių.

Vysk. Vincentas Brizgys

Gyvenime žmogus turi galimybę rinktis. Jis laisvai sukuria šeimą, bet kartą ją sudaręs, išardyti negali, nes ji jau nepriklauso patiems vedusiems. Šeima, kaip nuolatinė vyro ir moters gyvenimo bendrystė, nėra vien jų valios padarinys, bet tai ir Dievo kūrinys: “ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria” (Mt 19,6).

Šeima turi savus privalumus, kurie atsiliepia žmogaus dvasiai ir doriai. “Šeima, - rašė Vydūnas, - kiekviename jos naryje sužadina šeimyniškąjį pajautimą, sukelia visokias gilybes ir galybes”. Dabartinėse šeimose mažesnę reikšmę turi ūkinė veikla, nes nei bendras biudžetas, nei butas nelaikomi svarbiausiais jos požymiais, šeimoje labiau dominuoja sutuoktinių dvasinis artumas, rūpinimasis vaikais ir šeimos vertybėmis. Taigi iš to išeina, kad šeimą galėtume suvokti kaip istoriškai konkrečią sutuoktinių, vaikų ir tėvų tarpusavio santykių visumą, kaip mažą socialinę grupę, kurios narys tęsija santuokos ir giminystės ryšiai, bendras ūkis ir savitarpio dorovinė atsakomybė (J. Bikulčius).

Norint kalbėti apie dvasinę meilę santuokoje, reikia visų pirma išsiaiškinti santuokos motyvus. Kodėl kuriamos šeimos? Kiekvienas rimtas ir išmintingas žmogus prieš kiekvieną svarbesnį savo gyvenimo įvykį susikaupia savyje, gerai apmąsto ir pasiruošia. Šeimos kūrimas yra rimtas įvykis žmogaus gyvenime.

Pasak J. Bikulčiaus, šeimą kuria du žmonės, kurių kiekvienas turi savąjį Aš, išreiškiantį jo individualybę, nepakartojamą asmenybę. Juk čia susitinka dvi pusės.

Pirma pusė - gili intuicija, sugebanti viską greit suprasti ir susiorientuoti, jausmų turtingumas ir švelnumas, pasiryžimas padėti kiekvienam, kuris yra reikalingas globos ir užuojautos, pasiaukojimas ir idealizmas, entuziazmas, neišleidžiant iš akių realybės. Turbūt nereikia priminti, kad kalbama apie moterį. Antra pusė - šaltas intelektualizmas ir realizmas, savivalda, drąsa, stipri kūrybinė iniciatyva ir aktyvumas. Čia kalbama apie vyrą. Šios skirtingos savybės padaro tai, kad susitikę du žmonės ir susituokusieji suvokia esą vienas kitam sukurti, tam, kad galėtų vienas kitą papildyti, patobulinti, padaryti laimingą. Galėjimas padovanoti visą savo asmenybę kitam brangiam asmeniui ir gauti ją atgal, patvirtintą ir patobulintą tomis savybėmis, kurių trūksta pačiam, padaro šeimos ryšį tokį glaudų, pastovų, nesuardomą. Pirmiesiems tėvams buvo pasakyti žodžiai, kad žmogus paliks tėvą bei motiną ir glausis prie savo žmonos, ir du taps vienu kūnu. Be to, šeima sujungia skirtingus “Aš” į vieną “Mes”. Šis kokybiškas pakitimas, perėjimas nuo “aš” prie “mes” kartu išsaugant save, savo prigimtine individualybę, yra laimingo šeimos gyvenimo prielaida. O kad

santuoka būtų amžina, ji turi būti kuriama ne iš materialinių paskatų, o iš žmogaus noro dorai ir dvasingai gyventi, save įprasminant vaikuose, iš noro kurti ir saugoti šeimą, padėti vienas kitam, gerbti save ir sutuoktinį, būti ištikimu jam ar jai, todėl kyla klausimas: ar dvasinė meilė turi atsirasti santuokoje, ar ji (santuoka) turi būti kuriama iš dvasinės meilės?

Pirmas rūpestis sudarant santuoką - partnerio pasirinkimas. Jauni žmonės dažnai susižavi išore, mažai dėmesio skiria draugo gyvenimo būdui, charakteriui, pasaulėžiūrai. Nuo seno Lietuvos kaime buvo žvalgytuvės, norėta pažvelgti ne tik į ūkį, bet ištirti busimojo asmens šeimą: tėvus, brolius, seseris, šeimos dorą, nes savo požiūrį į gyvenimą atsinešame iš tos šeimos, kurioje užaugom. Tai nebuvo keistenybės, o gyvenimo logika, jog iš doros ir religingos šeimos gali išaugti doras žmogus.

Senoliai sakydavo, kad prieš vedant prie altoriaus, reikia gerai pažinti to asmens būdą, papročius, elgesį kasdieniniame gyvenime, savo gimtojoje šeimoje. Susitikę su svetimais žmonėmis, o ypač norėdami patikti, beveik kiekvienas tampame kitokiu, negu esame kasdienybėje.

Dabar besituokiantieji sako, kad svarbiausi jų šeimos motyvai yra meilė, dvasinis bendrumas, bendri interesai. Lietuvos mokslininkų nuomone, pasirenkant sutuoktinį atsižvelgiama į amžių, išsilavinimą, profesiją. Pastebėta, kad žmonės kelia didelius reikalavimus sutuoktiniui, vertindami savo asmenybę, kuri jau pati savaime yra vertybė. Taip pat pastebėta, kad jauni žmonės, kurdami šeimą, jau turi savyje idealaus vyro ir žmonos stereotipą. Tokius vaizdinius apie šeimyninį gyvenimą sukuria tėvų šeimos gyvenimo būdas, aplinka, draugų požymiai, literatūra, gyvenimo patirtis. J. Bikelčius išskyrė santuokos sudarymo motyvus, darančius svarbią įtaką šeimos stabilumui.

Pirmas motyvas: Noras mylėti ir būti mylimu.

Antras motyvas: Noras įprasminti save vaikuose.

Trečias motyvas: Noras turėti savo ūkį ir tvarkytis jame.

Kiti santuokos kūrimo motyvai: vienvėsis baimė, noras pakeisti pavardę (merginoms), draugai ir pažįstami patenkinti savo santuoka, jaučia pranašumą nevedusiojo atžvilgiu, taip pat nuomonė, kad nevedę vaikinai ir netekėjusios merginos mažiau vertinami visuomenės - moralinis santuokos prestižas, ir dar vienas - noras kuo greičiau įteisinti seksualinius santykius.

Daugelio nuomone, šeima - aukštesnė suaugusiojo žmogaus gyvenimo pakopa, kurioje žmogus tampa pilnavertis, gali realizuoti savo poreikius. Sukūrę šeimas, mokosi vertinti save, partnerį, suvokia visus jų laukiančius sunkumus ir noriai pasitinka vargus ir nepriteklius.

Daugiau nei 98 procentai visų meilės santykių, šiuo metu patiriamų žemėje, "kilo" ir yra skatinami vien kūno chemijos. Tai buvo ir yra "biologinė meilė" (terminas R. Michael). Žinoma, nieko blogo tai nėra. Bet kokios formos meilė kilnina mūsų kūmą ir dvasią. Tačiau liūdna, kad mažiau nei du procentai visų žmoniškų meilės santykių šioje planetoje turi prasmingą "dvasinį pagrindą".

Juk kiekviena tikroji santuoka yra žmogaus dvasios ir kūno sąjunga. Ši sąjunga iššaukia savyje poreikį ir gebėjimą mylėti. Gyvenime neįmanoma išvengti meilės, o jeigu tai neišvengiama, vadinasi, verta mylėti, nes meilė yra jausmas, o ne "protų užtemimas", po kurio ateina skaudi realybė, ir nuobodulys numarina viską, kas buvo likę po abipusio susižavėjimo - tai tik savo vienišumo įrodymas. Meilė yra asmeninis išgyvenimas, kurį kiekvienas gali turėti tik pats savyje. Dvasinė meilė - jos pajautimas priklauso nuo meilės sau. Kaip tai vyksta? Reikėtų pakartoti tas pačias tiesas. Abu partneriai turėtų žinoti, kas ir kokie jie yra ir kad jie jaučiasi 100 procentų saugūs dalijantis vienas su kitu ir suvokiant vienas kito pažeidžiamumą. Kol nebus gerai žinomas didysis intymumas su savimi, laisvai išreikšti dvasinį gyvenimą neį-

Racine Bakery virtuvės personalas.

Tado Kulbio nuotr.

manoma. Tai galima apibūdinti ir kitaip. Pasak A. Šeškaus, jeigu gyvename, kaip krikščionys, ir Dievą mylime labiau nei žmogų, mes atsiveriame šaltiniui, kuris yra anapus materialaus pasaulio, t.y. Dievui. Reikia suvokti ir būtinai tikėti, kad jėgos gaunamos iš šio šaltinio, yra materialios. Ši jėga kuria ir valdo viską. Mes pirmiausiai turime gauti jėgų iš aukščiausio šaltinio ir tik tuomet tą energiją galime perduoti mylimajam. Kitos schemos nėra. Pirmiausia reikia atsiverti Dievui, pripildyti save dieviškos dvasios. Tuo pačiu reikia labai mylėti save, kad dieviška dvasia patektų į puikų indą. Ir tik tuomet eiti pas mylimą žmogų. Tada mylimasis pasiilgs mūsų, būsimе jam reikalingi. Kita vertus, kai vienas su kitu susiduria dvasiniai mylimieji, neįmanoma aprašyti abiejų patiriamą ir suteikiamą aistringą meilę ir sėkmę. Gryna palaima yra geriausia etiketė, kurią galima pri-

klijuoti tarpusavio jausmams ir tikram intymumui, kuriais fiziniame lygyje dalijasi dvasiniai mylimieji. Priežastis, kodėl mes išreiškiame savo meilę biologiškai, yra atsiskyrimo ir distancijos išlaikymas tarp tų, kuriuos mylime. "Til-tas per prarają tarp mūsų mylimųjų ir mūsų pačių gali būti pastatytas tik tuomet, kai sužinosime apie save ir tai pripažinsime. Tuomet viena asmenybė gali be pastangų bendrauti su kita" (R. Michael).

Visi mūsų santykiai iš esmės yra energetiniai mainai. Santykiai tarp dviejų žmonių turėtų būti tokie: vyras gauna energijos iš Dievo ir atiduoda ją moteriai. Moteris gauna energiją iš Dievo ir atiduoda ją vyrui. Tuomet abu yra sveiki ir gražūs, turi jėgų gyventi ir dirbti, mokytis. Tačiau mes nesame idealūs, gyvename žemėje ir mokomės būti tobulesni. Mūsų netobulumo sąlyga - klysti. Kristus sakė: budėkite!

Būkite budrūs, kad nenuklystumėt per toli. Mes nuolat klaidžiojam, prarandam ryšį su šaltiniu, ir tada mums trūksta energijos. Bet kai vienas klaidžioja, jį gali palaikyti kitas ir atvirkščiai. Todėl mes ieškome kito žmogaus, kuriame šeimas, bendraujame su draugais. Bet jeigu mes žmogų mylime labiau už Dievą, žmogų iškeliame aukščiau, pažeidžiame Pasaulio Sutvėrėjo dėsni. Mes netenkame gyvybinės jėgos, nes mylimas žmogus negali jos duoti. Žmogus, praradęs ryšį su Dievu, pradeda karštligiškai ieškoti už ko nusitverti. Jam reikia energijos, ir jis pasinaudoja savo partnerio energija.

***Kaip pastebėjo E. Rerich,
gyvenime matome, kad
santuokos sudaromos neap-
galvotai, ir tai sukelia ne-
sutarimus.***

“Iš šimto šeimų ne daugiau kaip penkios gali pasigirti harmoninga aplinka. Daug energijos dingsta nuo trinties namuose. Tobuliau gyventi namuose padeda tikslingumas. Kiekvienas žmogus, turintis psichinės energijos atsargą, privalo būti rūpestingai saugomas, bet žmonija apie tai net nepagalvoja. Santuokai reikalinga medicininė pažyma. Bus laikas, kai santuokai reikės ir psichinės energijos pažymos, ir taip išsispres disharmonijos problema” (iš E. Rerich laiškų 1932-1955 m.).

Dvasios gyvenimas nurodo gyvenimo aplinkybes. Nelaimė šeimoms, jeigu jų kasdienybėje nėra dvasios. Geriausiais metais galima puošti gyvenimą ir kelti dvasią. Bet kasdienybė pavirsta į laukinio žvėries guolį. Praradę tiltą į aukštesnį pasaulį, žmonės kenkia ne tik sau, bet ir visiems aplinkiniams. Fizinė substancija turi būti pakelta į aukštojo mentalo substancijos šviesą, kur atsakymas nuo bet kokio prieraišumo žemiesiems būviams, aistroms leis pasirodyti subtilesnėms, tobulesnėms dvasinėms formoms (iš E. Rerich laiškų). Mes pri-

valom išmokti valdyti savo kūnus, o ne būti jiems pavaldūs.

Jau buvo kalbėta apie tai, kad žmogus užmiršo apie meilės jėgą, dažnai panaudojamą ne tam, kam reikia. Jeigu žmogus pradėtų nuo meilės, didžios ir galingos jėgos, jo siela ir dvasia prabustų, ir jis užmegztų realų ryšį su fiziniu, dvasiniu ir Dieviškuoju pasauliu. Tik meilės padedamas, žmogus gali suvokti tarp šių pasaulių egzistuojančius santykius, taip pat vieningojo gyvenimo prasmę.

Pasak dvasinio mokytojo bulgaro R Denovo, pamilę mes ieškome Dievo. Mes privalom mylėti Dievą, kad Jį pažintume ir priimtume. Nes priėmę Jį, mes pažinsime jo Išmintį. Šv. Rašte pasakyta: “Mylėk Viešpatį visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis. Mylėk savo artimą kaip save patį”. Tai vienintelis dėsnis, galiojantis visuose trijuose pasauliuose: jei myli Dievą - tu Dieviškajame pasaulyje. Jei myli save, savo sielą - tu dvasiniame pasaulyje. O mylėdamas artimą - tu fiziniame pasaulyje. Kai žmogus pradės remtis šiais dėsniais, neatirsas pasaulyje jėgos, kuri jam pasipriešintų, neatirsas minties, kuri jam nepaklustų ir nepatarnautų jo idealui. Norint, kad kažkas pamiltų, reikia sakyti, kad nori būti mylimas Dievo. O siekdamas išreikšti savo meilę tau žemėje, Dievas turi pasirinkti kokią nors žmogų laidininku ir tau per jį apsireikšti. Taip ir atsiranda mintys apie sielos porą, draugą, vienintelę didžiąją meilę, kurios verta laukti.

Iš to išeina, kad meilė dvasine prasme - tai protinga raiška dviejų iškilių sielų, pasiekusių patį protą, širdžių ir siekių lygmenį, vienodai taurių ir dvasiškai patobulėjusių sielų (reikia pastebėti, kad čia atsiribojama nuo žmogaus - fizinės būtybės, nes žmogus yra ne kūnas, o siela. Tai gali įrodyti indų filosofija ir religija). Tik tokios sielos gali suprasti viena kitą. Šalia žmogaus, mylinčio jus Dieviškąja meile, bet kokia kankinanti širdgėla, bet koks jūsų išgyvenamas nusivylimas beregint pradingsta. Jūs pajuntate palengvėjimą ir prašviesėjimą. Taigi

“būtina dvasinė santuoka (su dvasingu žmogumi), priešingu atveju lytinė energija užtvers ke-
lią. Lytinis alkis atims daug minčių ir išvystys
geidulingumą” (N. Uranovas). Nes jeigu dvasin-
gumo siekiantis žmogus susituokia su žmogumi,
kuris to nesiekia, tai jis arba visai užgęsta,
arba jo siekiai nepaprastai nusilpsta. Ir at-
virkščiai.

Tikroji meilė stipresnė už mirtį. Mylintys
nemiršta (tai aprašė ir literatūros klasikai: V.
Šekspyro “Romeo ir Džuljetos”, V. Tenesio
“Orfėjas nusileidžia į pragarą” istorija. Nors tai
tik grožinės literatūros kūriniai, bet gyvenime
yra buvę panašių atvejų). Jeigu motina be galo
myli savo vaikus, mirtis negali jų atimti. Meilė
sukuria pačias patvariausias sąjungas pasaulyje.
Kai dvi sielos meilės jėga užmezga tokį tvirtą
ryšį, jos sudaro dvigubai stipresnę ir šviesesnę
sielą su dviem sąmonėmis. Šios dvi sielos, susi-
tikusios kitas, sujungtas tokiu pat būdu, susisie-
ja su jomis ir sukuria dar galingesnę sielą. Ke-
turių sielų jungiasi su dar keturiomis nau-
jomis ir sudaro jau tiesiog nepaprastos galios
kolektyvinę sielą. Taip tęsiasi Dieviškasis mei-
lės procesas, kuris vienintelis kuria pastovias,
neišardomas sielų sąjungas. Šiame visete kiek-
viena siela gyvena kitose, o šios gyvena joje.
Taip įsikūnija vienis daugyje ir daugis vienyje (R
Denovas).

Vienintelė jėga, galinti perkeisti visą žmo-
gaus esybę yra meilė. O kad tai įstengtų, ji turi
persmelkti jį iki pat sielos gelmių. Kai tatai at-
sitinka, sausiausi ir šiurkščiausi žmonės
pasikeičia, kada juose užsiplieskia meilė, pra-

bunda švelnumas, džiaugsmas. Kieno nors my-
limas žmogus išoriškai netampa geresnis ar
gražesnis, bet mylimų akių žvilgsniui jis atrodo
vienintelis, su niekuo nepalyginamas ir nepa-
keičiamas. Meilės galia slypi tame, kad jos dėka
mes tarsi pasikeičiame prie žmogaus paslėpto ir
neišreikšto vidinio grožio. Meilė turi pripildyti
žmogaus dvasią, nes žmogaus dvasiai meilė yra
būtina. Kiekvieno žmogaus asmens paslaptis -
jo dvasios noras, nuolatinė reikmė išeiti iš savo
asmens ribų. Kaip tik meilės reikmė nusako
nenorą užsidaryti savyje, bėgti nuo vienišumo.
Žmogaus dvasia ieško meilės, kad mylimame
asmenyje rastų atramos tašką ir savo prasmę.
Meilės reikia, ji yra, tik reikia išmokti savo sielą
suderinti su ta dovana, kurią duoda gyvenimas.
J. Bikulčiaus žodžiais tariant, turime siekti, kad
kasdien pašventintume savo šeimos židinį abi-
puse meile ir tuo nuskaidrintume šeimyninę at-
mosferą.

Todėl į klausimą “Jei dvasinė meilė atsiranda
santuokoje - ji amžina” galima atsakyti, kad
santuoka bus amžina tik tada, kai du žmonės,
pažinę save ir busimąjį gyvenimo draugą,
priėmę partnerio netobulumą, atleidę klaidas,
saugodami vienas kitą ir šeimos židinį, tobulin-
dami teigiamas savybes neignoruodami blogų,
taip nusiteikę santuokoje ieškos savo pilnatvės,
vaikuose matys save, gerbs partnerį ir tuo būdu
liks ištikimi vienas kitam. O argi tai nėra il-
galaikės santuokos prielaidos? Bet atsakymas į
šį klausimą priklausys nuo kiekvieno individu-
aliai, įpiršti savo nuomonę būtų netikslinga visų
skaitančiųjų atžvilgiu.

KAIP IŠVENGTI DEPRESIJOS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Dr. Romualdas Kriaučiūnas

Depresija yra psichinis prislėgimas, galimas bet kokiame amžiuje. Gyvenimas mums teikia savo reikalavimus, kurių neišpildymas gali pastūmėti į depresiją - psichinio liūdesio ligą. Depresija yra ilgalaikis ir intensyvus liūdesys, kuris stipriai ir negatyviai pristabdo ar sumaišo asmens kasdieninį gyvenimą.

Asmenys, išgyvenę nelaimingą jaunystę, vėliau dar pergyvenę nusivylimus bei atstūmimus, yra ypač imlūs depresijai. Taip pat asmenys, išgyvenę asmeninius praradimus, tarsi normaliai pasidaro depresijos ligos aukomis. Artimųjų bei draugų mirtys, chroniškos ligos, nenumatyti finansiniai sunkumai, skausmingos jų pačių ar vaikų skyrybos dažnai paspartina savigarbos ir geros savijautos praradimą. Beveik visi išgyvename nesėkmes, nepriteklių, nusivylimą. Tai dalis pilkos kasdienybės.

Kadangi rašinio tema yra depresijos išvengimas, per daug nekalbėsime apie depresijos atpažinimą bei jos gydymą. Tad stovime prieš klausimą: Ar įmanoma depresijos išvengti? Daugumai - taip! Vienas būdas būtų gyvenimo rutinos pakeitimas. Sustiprinus šeimos ir aplinkos teikiamą pagalbą, depresijos galima išvengti. Galima išmokti įvairių būdų geriau dorotis su gyvenimo reikalavimais bei sunkumais. Tie, kurie praeityje yra sėkmingai išvengę depresijos ir tinkamai yra sprendę pasitaikiusius sunkumus, turi didelę galimybę depresijos išvengti ir ateityje.

Svarbu neprarasti humoro, lankstumo, nedramatizuoti įvykių. Svarbu mylėti ir būti mylimam. Svarbu išlikti naudingų, judrių, besirūpinančių ne tik savo, bet ir kitų gerove. Dau-

geliui sustiprinimą teikia gilus tikėjimas ir kasdien praktikuojama artimo meilė. Depresijai užėjus, svarbu prisiminti, kad ji yra pagydoma ir, vartojant tinkamas priemones, asmenį galima grąžinti į ankstyvesnės sveikatos ar bent geresnės savijautos stovį.

Specialistų manymu, depresija ypač pakilo per paskutiniuosius penkiasdešimt penkerius metus. Depresija - vilties ir tikėjimo praradimas pakilo ir padažnėjo, nes per daug susižavėta savimi ir nusišukta nuo angažavimosi religijai, šeimai, bendruomenei ir tautai. Tiesa, žmonės visais laikais turėjo nesėkmių. Praeityje tradicinės institucijos, nors ir reikalavusios paklusnumo, sudarė užuovėją nuo nevilties.

Viena stambi studija, paremta beveik dešimties tūkstančių asmenų apklausinėjimu, rado, kad depresija gimusiųjų po 1945-ųjų metų grupėje yra dešimt kartų dažnesnė negu tarp tų, kurie gimė penkiasdešimt metų anksčiau. Kita studija, apėmusi depresija sergančiųjų gimines, patyrė, kad depresija tarp gimusiųjų po 1950-ųjų metų, palyginus su gimusiais prieš 1910-uosius metus, yra net dvidešimt kartų dažnesnė. Rasta, kad depresija ne tik dažnesnė, bet taip pat anksčiau pasirodo. Janice Egeland patyrė, kad Amish religinės sektos gyventojų tarpe Lancaster apskrityje Pensilvanijoje, depresijos dažnumas yra tik vienas penktadalis to, kas rasta Baltimores mieste.

Dėl depresijos plitimo Martin Seligman, psichologijos profesorius Pensilvanijos universitete, kaltina Vakarų civilizaciją. Jo teigimu, apskritai paėmus, depresija, kuri pasireiškia beviltiškumu, pasyvumu, pasidavimu likimui,

net savižudybe, beveik nežinoma Vakarų civilizacijos nepaliestame pasaulyje. Kai kurios primityvios tautelės depresijos visai nepažįsta. Visa bėda, kad tas vakarų civilizacijos nepalietas pasaulis vis mažėja ir mažėja.

Jau minėtas Seligman galvoja, kad turtai, prabanga ir individualizmas sukūrė pietinės Kalifornijos hedonisto tipą, kuris remiasi jausminiu smaguriavimu, ieško cheminio išsiplašymo ir lėkštų nuotykių. Tam kontrastas yra Naujosios Anglijos tipas, vertinąs darbą ir akcentuojąs pareigos atlikimą. Kalifornijos tipo asmenyse ypač paplitusi depresija. Jau užsiminta, kad Amerikoje įsipareigojimas kraštui ir jo siekiams beveik išnyko. Individas ieško pasitenkinimo savyje ir tik sau. Kur ieškoma susiraminimo, paguodos? Per dažnai kreipiamasi į bejėgį, trapų, mažą vienetą - į save.

Ne vien Amerikoje, bet ir Lietuvoje, įsipareigojimas kraštui ir jo siekiams beveik išnyko. Individas ieško pasitenkinimo tik sau. Per dažnai klausiama, ką pasaulis mums gali duoti, užuot bandžius suvokti, ko pasaulis ir aplinka iš mūsų reikalauja ir ką mes galime duoti. Šis vertybinis persiorientavimas sutapo su šeimų suirute, nusigrėžimu nuo religijos ir Dievo. Yra galima pusiausvyra tarp individualumo bei jam garantuotų laisvių ir užsidegimo, užsiangažavimo bei darbo visuomenės ir tautos gerovei. Tai ne tik sumažins depresijos galimybę, bet įprasmins ir patį gyvenimą.

Michael Josephson, Josephson Etikos instituto steigėjas ir jo prezidentas, teigia, kad dabartinei 18-30 metų amžiaus kartai charakterizuoti tereikia vos poros sąvokų: ši amerikiečių generacija yra įsimylėjusi pinigus ir stokoja atsakomybės. "Yra faktas, stiprūs įrodymai, kad niekada nematytai šių laikų jaunosios kartos daugumai svetimos etinės vertybės, kaip sąžiningumas, pagarba kitiems, asmeninė atsakomybė ir bendruomeninė veikla". Jo išvados ypač bauginančios: jaunosios amerikiečių kartos elgsena charakterizuotina sukčiavimu, smurtu, lytišku ištvirtavimu ir visišku nesido-

mėjimu politika bei visuomenine gerove. Pačiam skaitytojui paliekama spręsti, kiek šis apibendrinimas tinka jaunimui Lietuvoje.

Įdomią, bet ne džiuginančią statistiką pateikia Kalifornijos universiteto Aukštojo švietimo tyrimų institutas. Rezultatai surinkti iš 240.000 studijas bepradedančių studentų, pasisklidusių po visą Ameriką. Prieš keturiasdešimt metų jų dvi svarbiausios vertybės buvo altruizmas (artimo meilė) ir ekologija. Trisdešimčiai metų praslinkus, dvi svarbiausios vertybės ribojasi pinigais ir asmenine karjera. Todėl ar reikia stebėtis, kad ir mūsų jaunoji karta, nors ir su gražiomis išimtimis, pasroviui plaukia. Bergždžia būtų apeliuoti į pareigos jausmą, kuris dar neišsivystė, ar atsakomybę prieš organizaciją, kurion jis niekad neįstojo arba nuo kurios studijuodamas nubyrejo.

Kaip jau buvo minėta, nėra abejonės, kad gyvenimas dažnai neša nesėkmes ir nusivylimus. Gal mūsų pažymiai mokykloje prastėja, gal žmonės mus atstumia, gal negauname patrauklių darbų ar algos pakėlimo. Be bendruomenės institucijų paramos ir užjautimo eiliniai nepasisekimai neretai tampa giliomis depresijomis. Asmenys be visuomenės teikiamos užuovėjos turi vieni kamuotis ir ieškoti gyvenimo prasmės. Tačiau sunku tą prasmę rasti be priklausymo kam nors didesniai ir kilnesniai. Jeigu asmeniui yra sunku suartėti su Dievu, išgyventi patriotinius jausmus, pasijusti pilnateisiu savo šeimos nariu, tuo pačiu jam bus sunku suvokti ir surasti gyvenimo prasmę. Užsidarymas savyje tiesiog išjungia gyvenimo prasmės atradimą. Šiais laikais pastebimas padidėjęs susidomėjimas fudamentaliomis religijomis. Tačiau, anot prof. Seligman, nebūtina męstis į kraštutinumus. Vertinant individualumą, reikia apgenėti savęs pervertinimą ir hedonistinį smaguriavimą.

Vertybių puoselėjimas ir mokymas Amerikos valdiškose mokyklose buvo sąmoningas išjungtas arba ignoruojamas. Įdomu, kad nemažai Amerikos valstijų, pvz., New York,

Iš kairės: Aleksas Lauraitis, atgabėjęs Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus sveikinimą, šventės vadovė Nijolė Jankutė, Redaktorius, rengėjų komiteto pirmininkė Albina Ramanauskienė, sekretorė Ramunė Lukienė.

Tado Kulbio nuotr.

Kaliforniją, jau susirūpino vertybių mokymu ir jų perdavimu vaikams. Svarstoma, kaip geriau mokyti artimo meilės, drąsos, sąžiningumo, pakantos kitiems, duoto žodžio šventumo. Nors vengiama tiesiogiai kalbėti apie religiją, nėra abejonės, kad tūkstančius metų susiklosčiusias religines, etines bei moralines vertybes norima perduoti vaikams ir jaunimui.

Pora žodžių apie lietuvių jaunimo organizacijas, savo tikslus nukreipusias į Aukščiausiąją Vertybę. Istorijos tekmėje didelė dauguma jų narių išvengė depresijų, gilių nusivylimu, nors išgyveno daug nepriteklių, persekiojimų, net kankinimų. Jie išvengė depresijų, nes prieš akis turėjo kažką didesnį, kažką uždegantį, kažką aukštesnį negu tik save. Jaunimo organizacijos turėtų pasijusti turtingos ir laimingos, žinodamos, kad jų tikslai ir principai yra ne tik gilūs, morališkai teisingi, bet ir psichologiškai sveiki bei modernūs.

Gundomasi apeliuoti į jaunus ir ilgiau pa-

gyvenusius ne pareigos ir atsakomybės, bet asmeninio pasitenkinimo, asmeninės naudos ir sveikatos motyvais. "Tapk savanoriu visuomenei, kad būtum laimingesnis ir ilgiau gyventum už tuos, kurie savanoriais nėra". Viena Michigano studija sekė vyrų sveikatos stovį per dešimtį metų. Tie, kurie vengė savanoriškos visuomeninės veiklos, padvigubino savo mirties galimumą, palyginus su visuomeninio darbo aktyvistais. Palinkusiems į širdies sutrikimus, įsijungimas į visuomeninį bei artimo meilės darbą tą riziką sumažina.

Gal per mažai kreipiamas dėmesys į kūno mankštos naudą sveikatai. Mankšta atpalaiduoja endorfinus, natūraliai kūno nuotaiką keliančias medžiagas. Pasiekus užsibrėžtą mankštos tikslą, gali pakilti pasitikėjimas savimi. Keletą valandų po mankštos kūnas yra geriau pasiruošęs atsileisti ir miegoti. Mankštos metu atpalaiduoti endorfmiai taip pat mažina turimus skausmus. Tyrinėjimai rodo, kad pastovi, vidu-

tiniai nuosaiki mankšta gali padėti apsisaugoti nuo širdies ligų, aukšto kraujo spaudimo, cukraligės, osteoparozės ir infarkto. Tas pat tinka ir depresijai.

Galutinėje analizėje, visi mes esame savo laimės kalviai. Apie tai daug rašyta ir teberašoma. Atrodytų, kad depresijos priešingybė yra laimė. Tokiu atveju reikėtų daugiau apie tai pagalvoti. Talkon čia ateina neseniai išleista Dalai Lama knyga - Laimės menas: Vadovas gyvenimui (The Art of Happiness: A Handbook for Living). Jo galvojamu, laimė yra gyvenimo tikslas. Mes gimstame, jos siekdami, ir esame iš prigimties sugebantys laime džiaugtis. Daugiausia laimės patiriame, turėdami šiltus meilės ir užuojautos jausmus kitiems. Savo prigimtyje žmonės yra geranoriški ir vieni kitus užjaučiantys.

Mes paprastai dosnumą ir užjautimą laikome vertybėmis, kurias reikia ugdyti kitų naudai. Tačiau jas ugdome ir savo gerovei. Būdami dosnūs ir užjaučiantys, patiriame vidinę ramybę ir tikrąją laimę. Ne paslaptis, kad žmonės, gyvenantieji harmoningai, yra labiau patenkinami savimi, negu tie, kurie gyvena, apsupti konfliktų ar depresijų. Prisiminkime studijas, rodančias, kad žmonės, apsupti pasitikinčios draugystės ir mylinčios šeimos, yra sveikesni ir ilgiau gyvena negu save atsiriboję nuo mylinčios šeimos ir suprantančios bendruomenės.

Kaip mes galime padidinti užuojautos ir artimo meilės jausmus? Mes visi turime artimo meilės sėklas, įgalinančias pozityvų protinį nusiteikimą būti užjaučiančiais, atlikti paslaugius darbus. Tos sėklos reikalingos priežiūros ir auginimo. Save skatinkime rasti noro ir laiko kultivuoti santykius su kitais, ieškoti harmonijos, galvoti apie kitus, o ne vien apie save. Santykiuose su kitais būkime užjaučiantys, kantrūs ir dosnūs. Kartais tai nėra lengva, nes gyvename persitempusiame pasaulyje, kuriame yra mūsų kantrybė ir meilę slopinančių žmonių.

Užsklandai pamokančioji istorijėlė. Kartą profesorius kalbėjo grupei studentų. Stovėdamas prieš klasę, iš po stalo išėmė vieno galiano (keturių litrų) talpos stiklainį. Jis taip pat ant stalo išrikiavo keletą kumščio didumo akmenų. Tada tuos akmenis vieną po kito sudėjo į tą stiklainį. Kai stiklainis buvo iki viršaus pripildytas, jis paklausė: "Ar stiklainis jau pilnas?" Visi klasėje sušuko: "Taip!"

Profesorius suabejojo. "Nejaugi?" Iš po stalo ištraukė lėkštę žvyro. Dalį žvyro įpylė į stiklainį ir, jį kratydamas, žvyru užpildė tarp akmenų esančius tarpus. Tada jis klasės vėl klausia: "Ar stiklainis jau pilnas?" Studentai jau pamatė, kas čia vyksta ir vienas jų tarė: "Greičiausiai dar nepilnas".

"Puiku!" Dabar iš po stalo ištraukė lėkštę smulkaus smėlio ir jį pamažu bėrė į stiklainį. Smulkutis smėlis bematant užpildė tuščius tarpelius tarp akmenų ir žvyro. Ir vėl tas pats klausimas: "Ar stiklainis jau pilnas?" "Ne!", šaukė visa klasė. "Puiku!" Dabar jis paėmė ąsotį vandens ir jį pylė į stiklainį iki pat viršaus. Dabar, žiūrėdamas į klasę, jis klausia: "Ko galima iš šios demonstracijos pasimokyti?" Vienas studentas pakelia ranka ir sako: "Nesvarbu, kaip pilna tavo diena, visada galima dar ką nors į ją įspausti".

"Ne", atsako profesorius. "Ne tai norėjau parodyti. Iš tikrųjų štai ką ši demonstracija pamoko. Jeigu pirmiausia nesudėsim didelių akmenų, jie niekad netilps. Kas tie 'akmenys' jūsų gyvenime? Gal tai praleistas laikas su mylimaisiais žmonėmis, gal tai jūsų tikėjimas, jūsų studijos, jūsų sapnai. Gal tai jūsų artimo meilės darbai, kitų auklėjimas, vadovavimas jaunimui. Šiuos didesnius akmenėlius į savo gyvenimo stiklainį įsidėkite kuo anksčiau, nes kitu atveju jie gali nebetilpti".

Stiklainis - tai mūsų gyvenimas. Akmenėliai - tai tos vertybės, kurias, praktikuojant ne tik kad sumažinsime depresijos galimybę, bet tuo pačiu praturtinsime savo ir kitų gyvenimą.

KAS PADAROMA VAIKO LABUI —

PADAROMA TAUTOS GEROVEI

Indrė Bartašiūnienė

Tautos vaikai turi savo uždavinius. Užgimę jie savinasi tautos gyvatos turinį. Tautos gyvata yra gyvas psichinis pasaulis. Tasai turi turėti, turi svarbėti, turi daugiau veikti žmonijos ir visame pasaulyje. Eina šišon kalba apie kultūrą, apie kalbą, kalbos turtus, apie tautos žmonių įpročius ir būdus, apie jų sielos apsireiškimus, apie žmoniškumo antspaudą tautos gyvenimo skritulyj.

Vydūnas

* * * * *

Šeima - didžiausia tautos vertybė. Tauta gyvuos, jei bus gyva šeima, unikali savo tautiškumu ir kultūrinėmis vertybėmis. Tėvai jau savaime perduoda savo vaikams ryšį su tauta: padeda perprast senų senovės paveldėtą tautos pasaulėvaizdį, tautos būdą, galvosenos ypatumus. Šeimos pasaulis - tai pirmasis vaiko stebuklingas pasaulis, kuriame jis prasideda, gimsta ir išauga. Čia išmokstamas pirmasis žodis, išauga drąsus žingsnis, atsiveria pasaulio pažinimo išmintis.

Deja, šiandieną Lietuvos šeima, įžengianti į naują tūkstantmetį, atsidūrė tautos išnykimo pavojuje. Liūdina mažas valstybės dėmesys šeimos gerovei, gąsdina kasmet mažėjantis gimstamumas. Nemaža ir nedarnių, išsituokusių šeimų. Suprantama, dėl to labiausiai kenčia vaikai. Popiežius Jonas Paulius rašo: "Bendruomenė, kurioje yra apleidžiami vaikai, kurioje jie patenka į beviltišką padėtį, negali turėti taikos ir ramybės". Tik atgaivindami šeimos dvasinę ir dorovinę kultūrą išmokysime savo vaikus mylėti ir gerbti juos supantį trapų pasaulį; išmokysime pamatyti ir pajauti, įvertinti artimiausių žmonių meilę ir dėmesį.

Šeima atsakinga už gyvybės užsimezgamą ir gimimą. Žmogaus gyvybės šventumą ir neįkainojamą vertę pripažįsta visų tautų religijos. Jo teisė gyventi nuo prasidėjimo iki natūralios mirties įrašyta Hipokrato priesaikoje. Gimties svarbumą, jos slėpinį gražiai apibūdino Vydūnas: "Gimtyje žmonės numano viso esimo šaknis. Gimtis jiems žada kažikokią gyvybės pakilimą, neapbrėpiamą palaimą. Gimtis yra visai žmonijai visų nuostabumų nuostabiausia". Gaila, sunkiai gyvybės žiedas braunasi kelią į tautos širdį ir protą. Gyvybės kultūrą smaugia pražūtingas mirties kultūros labirintas. Pagarba gyvybei lengvai iškeičiama į pasiturintį ir patogų gyvenimą. Visuomenėje stipriai įsišaknijęs nadingas, vartotojiškas požiūris į visas kultūrinės vertybes. Bet ar silpna materialinė gervė iš tikrųjų yra kliuvinyss išsaugoti ir išauginti gyvybę? Mūsų tėvų vaikystės patirtis liudija atvirkščiai. Stebimės neatsistebime savo prosenelių šeimos gausumu. Kaip tas pulkas vaikelių išaugo sveiki, laimingi, vargingos buities sleigiami? Atsakymas paprastas: senoji karta mokėjo aukotis, mokėjo duoti ir branginti švenčiausią Kūrėjo dovaną - žmogaus gyvybę.

Mane visada jaudina moterų kalbos apie jų nepagimdytus vaikus, tarytum abortas būtų buvęs nereikšmingas atvejis ar neverta dėmesio procedūra. Vienos liūdi, gailisi, kitos teisinasi, taip bėgdamos nuo savęs, nuo nebylaus kūdikio šauksmo. Sunku teisti ar teisinti, tačiau viena aišku - verkia jų negimusių vaikų žaislai.

Kaip toliau gyventi tokioms moterims?

Ne pasmerkimu ar kaltinimais skinsimės kelią, į kiekvienos sąžinę. Pagalbos ranką joms ties šeimos centrai, šeimos psichologai ir

dvasininkai. Gyvybės kultūros skleidėjų sąjūdis primena tautai, kad žmogus turi teisę į gyvenimą, kad šeima privalo saugoti, ginti ir puoselėti Dievo dovaną - žmogaus gyvybę.

Man motina visada buvo ir bus neišsenkantis, nepakartojamas meilės ir gyvasties šaltinis. Jos meilėje glūdi gyvenimo jėga, veržlumas, atsparumas negandoms.

Didžiausia pačios gamtos duota paslaptis moteriai - išnešioti, pagimdyti ir išmaitinti savo kūdikį.

Atsimenu, kokia buvau laiminga, kai laukiausi pirmojo kūdikio. Tik tuomet pajutau, kad suradau ilgai ieškotą paparčio žiedą, išgirdau angelo palaiminimą. Iš lietuviškų pasakų nužengė geroji Laumė iš mano mažo pasaulio padarė jį didelį, šiltą ir vaikiškai tyrą. Manyje alsavo užslėptas tikslas padaryti tą žiedą gražesnę ir tauresnę. Supratau, kuo turiningesnė moteris, tuo turtingesnis bus ir kūdikis. O likimas lėmė pamatyti daug ką gražaus: dangoraižių didybę, parkų, fontanų, muziejų įvairovę, pietietiškos gamtos turiningumą. Na, ir žinoma, liko atmintyje gerų, šviesių žmonių veidai.

Pačiai moteriškai prigimčiai diktuoju, jautriai reaguodavau į aplinką. Kartais reikėdavo daug didvyriškų pastangų slopinti piktas nuotaikas ar tramdyti emocijas.

Turėjau savo gyvenimo tikslą, savo vaiko viziją. Susikūriau paslapčių skrynelę, į kurią rūpestingai dėlioju kiekvienos dienos dovanas: lopinėlių dangaus, išdykėlių saulės zuikutį, Čikagos Šilelio voveraičių šneką ir daug kartų numinto takelio pėdą. Žinoju, jau motinos iščiose įsilieja į plakančią jautrią širdutę gamtos giesmė, parašyta gražiausių gėlių natomis. Buvau įsitikinusi, kad bendravimas prasideda jau nuo gyvybės užsimezgimo jos pirmojo gležnaus virptelėjimo. Nuostabus, dieviškas jausmas - pažinti ir išgyventi vienovę su tuo, kas yra "ne aš", ir kas yra "su manimi".

Duot - tai menas laukti, nelaukiant atsako, nes laimingas tas, kuris suteikia kitam meilę, nieko už tai nereikalaudamas. Kiekvienai moti-

nai ateina tas laikas, ta diena, kai tu duodi pasauliui, o pasaulis duoda tau didžiausią kūrinijos stebuklą. Iš mano sapnų, iš nupintų svajonių, po alinančios vasaros karščio, ilgo auksinio rudens, šaltos-baltos žiemos, šviesų pavasario rytą namų židinyje suspindėjo mažas angeliukas. Tada pavasario gaivų žalumą papildė dar viena švelni, miela būtybė. Stebėdama jos miegančius skruostelius, įsivaizdavau, kad didžiausia vertybė, kurią duosiu aš savo vaikui - meilė gyvenimui, teisė būti originaliam ir savarankiškam. Mintimis dar daug ko norėjosi palinkėti: vilties, tikėjimo tiesą, o svarbiausia - atrasti save šio nelengvo gyvenimo išbandymuose, nepasimesti išorinio vidinio pasaulio sūkuriuose.

Šeimos pareiga yra savo vaikus išauklėti ir išlavinti dorais piliečiais. Vaikų auginimas pavirto abstrakčiu ir sudėtingu mokslu, atsirado įvairių auklėjimo metodų. Šių dienų mama gali pasirinkti, kas jos vaikui geriausia, priimtinausia. Tai gali būti Valdorfo, Montesori, R. Štainerio ar Froebelio auklėjimo teorijos. Visų jų tikslas - išauginti harmoningą asmenybę. Jos teigia, kad vaiko siela išsivystys harmoningai tik damoje su mąstymu, jausmais ir valia. Ir ne tik su tuo. Darni šeima garantuoja vaikui saugumo jausmą, psichologinį komfortą. Įdomu ir tai, kad JAV tyrimų duomenimis, per pastarąjį šimtmetį gerokai pasikeitė tėvų požiūris į auklėjimą, pastebėta, kad "1920-aisiais tėvai labiausiai iš vaikų reikalaudavo paklusnumo ir pagarbos namams bei Bažnyčiai; 1980-aisiais pirmenybė teikiama vaikų savarankiškumui, sugebėjimui imtis iniciatyvos ir atsakomybės, toleruoti priešingas pažiūras. Tuo tarpu patriotizmas tapo visai nepopuliari auklėjimo vertybė". Šiandieną daugiau akcentuojamas vaiko autonomiškumas, kuris skatina susvetimėjimą net nuo artimiausių žmonių, t.y. tėvo ir motinos. Kad taip nebūtų, bendraudama su vaikais, visada pasikliaunu vidiniu širdies balsu, remiuosi motiniška intuicija. Į auklėjimą žiūriu, kaip į tėvų ir vaikų bendravimo meną. Tėvai, pasako-

dami vaikams apie savo vaikystės ir jaunystės išgyvenimus, suartina su savo gimtųjų namų aplinka, tradicijomis. Tai leidžia geriau pažinti senelių gyvenimo kultūrinį dvasingumą, padeda giliau pajusti jų prisirišimą prie savo krašto. Mintimis ir aš nubėgu į savo vaikystę, močiutės vieniemi, kuriame iki šiol ritmingai linguoja vėjo supamos obelys, šlama miškas, plaka seno namo širdis. Tai ta vieta, kuri davė man romantikės sparnus, idealistės sielą, kuri įkvepia naujam gyvenimui, kilniems tikslams. Čia pažinau Dievo mokslą ir jo meilę.

O kokias gi auklėjimo savybes norėčiau aš išugdyti savo vaikuose?

Manau, kad viena iš vertybių - pagarba. Gerbdama savo tautinę kultūrą, jos istoriją, savo vaikams parinkau lietuviškus vardus. Kokie jie gražūs, sudvasinti ir patriotiniais žygdarbiais kilnūs! Tai vaidilutės, kunigaikščiai ir deivės.

Pagarba lietuviškoms tradicijoms išreiškiama tėvų pavyzdžiu, kuris vaikus išmoko geriau įvertinti kultūrinę aplinką, Mūsų šeimą visada sutelkia bendros atostogos prie jūros, įvairūs pomėgiai ir pasivaikščiojimai. Šeimyniniai gimtadieniai ir religinės šventės yra labiausiai brangintos ir įsimintinos dienos. Ypač didelė laimė vaikams - svečiuotis pas senelius. Mažieji mėgsta paslaptinę tų namų šilumą ir jaukumą, senelių dėmesį. Pastebėjau, kad bendravimas su seneliais ugdo pagarbą pagyvenusiam žmogui.

Rūpindamasi savo namų švara ir jaukumu, noriu, kad ir vaikai pasijaustų savo žaislų kampeilio pilnateisiai šeimnininkai. Kruopščiai dėliodami į lentynas knygeles, susirikiuodami žaisliukus ir iki galo atlikdami visus tvarkymo darbus, jie tiesiog pasijaučia laimingi, verti pagarbos. Visada gerbi sūnaus ir dukters išreikštą mintį apie matytą spektaklį, patirtą įspūdį, jiems perskaitytą knygą. Su motiniška kantrybe išklausau jų skirtingas nuomones, susipynusias tik jiems būdinga unikalia vaizduote. Tada suprantu, kad nei didelė meilė, nei pareiga nepateisinamas įsikišimas į jų, augančių žmo-

gelių, visų, esmę ir sielą. Mano pagarbus požiūris į juos, kaip į asmenybes, leidžia jiems pajauti savo vertę.

Asmenybės laisvė. Tai savo unikalaus "aš" suvokimas. Svarbiausia suaugusiam - padėti "atrasti" savo dvasinį pasaulį, savo privalumus. Tėvai yra savo vaikų dvasios pedagogai - kūrėjai. St.Šalkauskis rašė: "Pedagogas, nesiorientuojąs laisvai ir sąmoningai kultūros problemoje, bus visados linkęs nesąmoningai ir pastoviai plaukti srove ir nepajėgs sunaudoti aukštesniems ugdymo tikslams visų tų galimybių, kurių yra laisvoje žmogaus asmenybėje". Vaiko laisvė baigiasi ten, kur susiduria su kito laisve. Jis turi savo kelią į savo gyvenimą, ir net tėvai neturėtų pažeisti vaiko teritorinio saugumo. Mes tik galime sudaryti palankias sąlygas reikštis kūrybingumui, padėti tapti savarankiškais, atsakingais už savo poelgius asmenybėmis. Iš tiesų, vaikams nėra reikalingas nuolatinis dėmesys, jiems reikalinga darni, kultūringa šeima.

Kūrybiškumas. Jausdami rūpestingą šeimos atmosferą, mažieji patys kuria save. Vydūnas pastebėjo: "Niekuomet žmogus nėra toks gražus, koks jis yra kurdamas. Menas yra didysis žmogiškumo pranašas daiktų pasaulyje". Kūrybišką mąstymą ypač skatina žaidimai. Su nuostaba ir pagarba žvelgiu į žaidžiantį vaiką: su koku noru jis tyrinėja, išbando ir atranda... Pastebėjau, kad mano atžalos nemėgsta paroduotuvės žaislų, nes jie neleidžia pasireikšti fantazijai. Tuo tarpu su koku susidomėjimu prisirenkame kankorėžių, kaštonų, akmenukų. Kartą net ir šakų, pagalių teko prisinešti. Išradingo vaiko rankose visa tai pavirsdavo parku, mažomis figūrėlėmis ar žvėreliais.

Dažnai tapome, karpome, piešiame kriedelėmis. Stebina: nuo keistos keverzonės piešiniai tapo nuostabūs, o svarbiausia - išsiugdę didžiulę trauką piešti vis iš naujo ir vis geriau. Sukurdami kažką naują, vaikai išgyvena patikėjimo savimi jausmą.

Kūrybiškumo priešas - televizorius. Per il-

gas jo žiūrėjimas nepastebimai slopina iniciatyvą ir smalsumą. Liūdniausia, kad ir mūsų karta, paveikta telemanijos, gesina troškimus ieškoti ir kovoti, tiesiog gyventi išradingiau.

Kūrybiškai laisvalaikį galima leisti dainuojant liaudies dainas. Kai aplanko įkvėpimo akimirka, pradedu dainuoti. Vis dažniau dainuojame trise, taip išgyvendami nuostabią vidinio pakilimo būseną.

Just. Marcinkevičius taikliai apibūdino dainos vertę: "Koks varganas dvasinis pasaulis žmogaus, kuris vaikystėje negirdėjo motinos lopšinės, nedainavo liaudies dainų. Su liaudies daina, skambėjusia vaikystėje, siejasi visos žmogaus dvasinės vertybės, reikšmingos jam pačiam ir kitiems. Tikiu, kad vaikai, pažinę dainą, išaugs jautresni, nuoširdesni ir geresni. Kūrybiškumas - tai sielos šventė, kurią sukuria pati vaiko vaizduotė, patirtis ir, žinoma, tėvų meilė.

Bendravimas. Bendraudami tėvai duoda vaikui gimtąją kalbą. Per ją pažįstamas pasaulis, išreiškiami išgyvenimai. "Vaiko kalba - stebuklų stebuklas. Ji glūdi jo viduje, artimųjų ir jų elgesio, aplinkos daiktų ir reiškinių pašaukta ateina, kad padėtų reguliuoti savo elgesį, išreikšti išgyvenimus". Lietuviškas žodis atspindi mūsų tautos vidinį gyvenimą, jis susijęs su mūsų mąstymu ir vaizduote. Žodis moko klausytis dainos, ugdo susikaupimą žaidžiant, tobulina išmintį skaitant: "Žodžiai kaip medžiai, gražiai šakojas, į vaiko širdį šaknelės leidžia" (L.Gutauskas). Ne tik bendravimas tobulina vaiko kalbą, bet ir išraiškingas, gražus skaitymas. Kalba bus tuo spalvingesnė, turtingesnė ir gyvesnė kuo daugiau skaitys liaudies pasakų, eilėraščių, apsakymų, patarlių. Ir mūsų šeimoje tapo tradicija vakarais, prieš miegą pasekti pasakas, paskaityti knygeles. Įdomu išklausyti vaikų užuojautą nuskriaustiesiems, pasididžiavimą geraisiais, kovojančiais už savo laimę personažais. Džiaugiuosi jų šviesiomis viltimis, vaikiškomis svajonėmis ir visada išsipildančiais troškimais. Paglostydama vaikiškas galvutes, mintimis ir aš pasidalinu savo džiaugsmu ar

Illinois gubernatoriaus George H. Ryan asistentė Pat Michalski įteikia Redaktoriui gubernatoriaus sveikinimą.

Tado Kulbio nuotr.

nerimu. Neretai tenka išklausyti daug naivių klausimų, tik į vieną, seną kaip pasaulis klausimą visada sudėtinga atsakyti ir man: - "kaip žinoti, ką mylėti"? Ogi, matyti širdimi. Ir tik tada mažuosius princus užliūliuoja karališki sapnai saldžiam miegui.

Vaikams laikas, išgyventas kartu su tėvais, visada lieka kaip prasmingo dvasinio bendravimo atminimas. Deja, šiuolaikiniai tėvai praleidžia mažiau laiko su vaikais, daugiau skiria dėmesio darbui ir karjerai. Tikiu, kad laiko visada galima rasti pasivaikščiojimuose ar prie bendro vakarienės stalo. Man įsimintinos brangiausios pasivaikščiojimų prie jūros akimirkos. Pokalbiai su vaikais būna mieli ir šilti. Jiems sunku aprėpti gerumo ir grožio dėsnius, jų pačių atsiradimą ir buvimą čia. Todėl nieko keista, kad mažieji aiškinasi, užduoda begalę painių klausimų. Kartą vaikščiodami pavasari-

Kazimieras Rožanskas pagirdydavo “ištroškusi-
sius”.

Tado Kulbio nuotr.

nėmis Palangos gatvelėmis grožėjomės darniai išrikiuotais kaštonų medžiais. Staiga pamatėme nulūžusį medį, dar jauną, su virpančiais, glėžnais lapeliais. Šalia jo juodavo didelė, gili duobė, lyg būtų žemės žaizda. Gulėjo vienišas medis, visų pamirštas, paliktas ir nereikalingas. Tikriausiai, jį išveš, o vietoj jo, kažkada sodins kitą. Tik netikėjau, kad vaikai taip susijaudins. Negalėjau rasti atsakymo, kodėl miršta medžiai? Tik žinojau, kad gyvenimas turi mirties ir gyvybės amžinąją paslaptį. Gyvenimas duoda daug šviesos, jei moki ją surasti, pasiekti ir įprasminti.

Bendravimas - tai pati brangiausia šeimos vertybė, su kuria perduodama tautos išmintis į ateities vaikų rankas saugoti ir puoselėti. Kad darbščios būtų jų rankos, kad jų šeimos kūne lietuviškas kraujas pulsuotų.

Meilė Dievui. Dieviškumo jausmas atsiranda su kiekvieno kūdikio atėjimu į sutvėrėjo žemę. Šventasis Raštas žmogaus gyvenimą vaizduoja kaip dovaną, kaip nesibaigiančią kecionę pas Viešpatį. Ji prasideda dar lopšyje motinai dovanojant meilę, šventumo paslaptį. Motina išmoko pirmosios maldos, pirmųjų dorybių. Pažinti Viešpaties Sūnų Jėzų, motiną Mariją ir Šv. Dvasią mums padeda knyga “Biblija vaikams”. Dievulis sukūrė pasaulį su žvaigždėmis, su angelais ir visokiais gyviais. Davė žmogui džiaugtis dideliu ir mažu, silpnu ir stipriu. Davė ir kančią amžinajam gyvenimui. Vaikai su dideliu susidomėjimu klausosi apie Dievo tikėjimo tiesas, jo stebuklus ir gerus darbus. Mažom širdelėm tai nematomas, mistiškas pasaulis, kur skrajoja angelai su sparnais ir saugo juos nuo nelaimių. Krikštas suteikė vaikams pirmąjį sakramentą ir atvėrė duris į Dievo namus. Čia, vaiko akimis, altorius, kunigas, religiniai paveikslai įkvepia dvasią, sukelia gailestį nukryžiuotam Kristui. Visada palieka šventą gerumo jausmą. Atiduodami Dievui garbę, pasijaučiame pašaukti eiti į gyvenimą, pasijaučiame mylintys ir mylimi. Religingumas padeda savo tautos vaikams išreikšti aukščiausią žmoniškumą.

Tautos tradicijose glūdi gyvenimo patirtis, tikėjimas, dorovė, elgesio būdas. Darbštumas, gerumas, kūrybingumas ir vaišingumas - nacionaliniai bruožai, kuriuos išsaugojo mūsų proseneliai ir perdavė savo vaikams. Vaikuose matome ne tik tai, bet ir savo perduotas mintis, dvasinę kultūrą, net viltis ir siekius, kuriuos galbūt ateityje išpildys mūsų vaikai. “Tradicija yra ilgo laiko būvyje išsiryškinusi tautos išmintis bei patirtis, įvilktą į tam tikras formas, tapusi pažinimo šaltiniu bei elgesio kodeksu ir perduodama iš kartos į kartas gyvu žodžiu bei praktiniu veiksmu”, - rašo S. Yla Šeima yra tradicijų saugotoja, ji vienintelė pajėgi perduoti vaikams savo krašto kultūrinės vertybes. Kultūringa šeima - tai tautos sielos šviesa, kaip tautos gyvavimo sąlyga ateinantiems jos vaikams.

MAILDA – KELIAS Į DIEVO PAŽINIMĄ

Ignas Naujokas

Įvairūs protiniai svarstymai mus atveda prie Dievo pažinimo, tačiau Dievo buvimo pažinimas, atremtas vien tik į protą, dažniausiai yra negyvenimiškas, per daug teoretinis. Nedaras žymesnės įtakos žmogaus gyvenimui. Dėl to ne vienas, tokiu būdu pažįstą Dievą, nedaug skiriasi nuo tų, kurie visai Jo buvimą atmeta. Dievo buvimo tiesa tik tada virsta gyvenimiška, kai Dievas mums tampa “širdies Dievu”, kai mes tą tiesą tikime visa savo esybe ir darome tinkamas išvadas savo gyvenime. Tokį tikėjimą ir įsitikinimą mums gali suteikti tik Dievo malonė. Tos malonės pagalba Dievas - Tiesa mums virsta Gyvenimu, Keliu, Realybe.

Kaip ką nors mylėdami vis labiau savo mylimąjį pažįstame ir įsiskverbiamė į jo vidaus pasaulį, nes mylimasis vis labiau jį mylinčiam atsiveria, taip ir Dievo malonė padeda giliau Jį pažinti. Juk Dievo malonė yra pats dieviškas gyvenimas, perkeltas į žmogaus sielą. Tai yra abipusė Dievo ir žmogaus meilės išraiška, žmogaus vidaus nušvietimas dieviška šviesa.

Dievo malonės ir tikėjimo pagalba žmogus susitinka su Dievu ir Jį išgyvena savyje, o vien protaudamas, jis mato Dievą šalia savęs, stovintį tolumoje. Tik artimas susitikimas yra geriausia sąlyga ką nors pažinti. Tik Dievas, kurs, pasaulį tverdamas, savo žodžiu jį apšvietė, tegali žmogui save, dvasinės šviesos apšviestą, parodyti ir jį įtikinti. Tasai pasirodymas tai yra Dievo malonė, kuri ne protavimu laimima, bet yra duota iš aukšto, nes “nė vienas negali ateiti pas mane, jeigu jam nebus mano Tėvo leista” (Jn 6,6). Psichologiškai nepagrįsti, natūraliu būdu nesuprantami netikinčiųjų įtikėjimai, staigūs atsivertimai apčiuopiamai įrodo, kad Dievo

malonė tikrai veikia žmogaus gyvenimą ir gali pakeisti jo vidaus pasaulį.

Šios mintys bent leidžia pajusti, kad protas tikėjime nevaizduoja viso vaidmens ir Pascal’io posakis tikrai yra teisingas, kad “širdis turi tokių argumentų, kurių protas nepažįsta”. Kaip yra tikra, kad nuo tikėjimo žmonės atitolina ne protas, bet kitos įvairios aplinkybės, taip yra teisinga, kad tikėjimą daugelis randa ne proto keliu, bet žmogų į tikėjimą atveda kitos įvairiausios aplinkybės.

Visais laikais katalikų teologai domėjosi proto vaidmeniu tikėjime, ir kažin ar buvo tokių, kurie būtų skyrę pirmąjį vaidmenį protui. Viduramžiais buvo ginčai tarp teologų tomistų ir augustinijonų, kas yra pirmiau: pažinimas ar meilė. Tomistai tvirtino, kad pirmiau yra pažinimas, o po to meilė, nes negalima mylėti to, ko nepažįsti. O šv. Augustino sekėjai sakė, kad meilė yra geriausias kelias į pažinimą. Atrodo, kad ir vieni, ir kiti teisingai galvoja, ir abudu tvirtinimai gali būti suderinami. Tiesa, kad pradžioje turi būti nors ir menkiausias pažinimas, kad galėtų gimti pažintajam meilė, bet, atsiradus nors ir mažiausiai meilei, žmogus labiau susidomi mylimu objektu ir nori jį labiau pažinti. Didėjant meilei, didėja ir noras vis labiau mylimą objektą pažinti. Taigi galima sakyti, kad meilės pradžia reikalingas šioks toks pažinimas, tačiau gilesnį pažinimą atneša meilė.

Atrodo tikra, kad meilė daugiau padeda pažinti Dievą negu grynas protavimas, ir teisingi yra vieno viduramžių mistiko žodžiai, kad “Dievas gali būti mylimas, bet ne galvojamas; meilė Jį gali pažinti, o galvojimas niekada”. Ir

gyvenimo patyrimas rodo, kad Dievas egzistuoja tik tiems, kurie Jį myli. Taip pat patyrimas mums atskleidžia faktą, kad giliausio Dievo pažinimo atstovai - mistikai dažniausiai nebuvo proto genijai nei žymūs mokslininkai ar teologai. Kartais visai nemokytos sielos apreikšdavo apie Dievą labai nuostabių dalykų, nustebindamos žymiausius teologus. Net ir šv. Tomas Akvinietis, didžiausias Katalikų Bažnyčios teologas, visas tikėjimo tiesas savo raštuose protu pagrįsdamas, sakė, kad jis tas tiesas pažįstąs ne tiek savo protu, kiek jas atjaučiąs maldoje. Jis sakė, kad kryžius yra svarbiausia knyga, iš kurios jis semiasi savo mokslą.

Taigi Dievą labiau galima pažinti meldžiantis negu protaujant. Kitaip ir būti negali, jeigu mes suprantame, kas yra malda. Dievas mums labiausiai apsiereiškia maldoje, nes malda yra tinkamiausias tvarinio stovis - Tvėrėjo aki-vaizdoje. Savo esme malda yra nuolankumas, pasisakymas, kad mes patys sau esame neužtenkami, kad mums reikalinga Aukštesnė Esybė. Tasai nuolankumas tai yra gyvenimiškoji tiesa, kuri šaukiasi Didžiosios Tiesos, nes kiekviena tiesa yra gimininga Tiesai. Maldoje žmogus tiesia rankas į Dievą, ir negalimas dalykas, kad į tokį geros valios pasireiškimą neatilsieptų Dievas, kad mums beldžiant, Jis neatidarytų durų. Juk Jis pats Kristaus lūpomis prižadėjo atidaryti tiems, kurie beldžiasi į duris. Todėl reikia prašyti, kad Dievas mus įleistų į šventyklos vidų, kad tos tikėjimo tiesos, kurios mums atrodo beprasmiškos, lyg langų vitražų išorinė pusė, įėjus į vidų, atskleistų savo prasmingumą.

Maldos pagalba mes prisišaukiame Dievo malonę, nes malda, priruošdama žmogų vertam sakramentų priėmimui, palaiko žmoguje dieviškąjį gyvenimą, nes sakramentai yra to gyvenimo šaltiniai. Malda būtinai turi pagilinti Dievo pažinimą, nes malda yra džiaugimasis Dievu, su Juo bendravimas, įsižiūrėjimas į Jo bruožus ir pasinėrimas Jame. Štai kodėl Raisa Maritain savo dienoraštyje pasisako, kad studi-

jos, sujungtos su malda, atveria akis Dievui išvysti, ir kad "melstis ir suprasti yra tas pat".

Tad visi tie, kurių tikėjimas yra tiek silpnas, kad gyvenime jo beveik visai nematyti, neturi nuleisti rankų ir paskęsti abejonėse. Šalia tikėjimo gilinimo planingu skaitymu bei pasikalbėjimu su kompetentingais asmenimis, jie ypač turi melstis, kad maldos dėka, tai yra bendravimu su Juo, Jį geriau pažintų ir pajustų. Reikšminga yra Šv. Rašte minimo tėvo malda: "Tikiu, Viešpatie, padėk mano netikėjimui" (Mk 9,23). Tai galima būtų išreikšti tokiais žodžiais: "Noriu tikėti, turiu gerą valią, bet mano tikėjimas toks silpnas, negilus, kad jo beveik nejačiu savo gyvenime, todėl maldauju, kad papildytum, ko man trūksta, kad mane įtikintum, kaip įtikinai svyruojančius apaštalus Sekminių dieną, kaip įtikinai tūkstančius visų laikų atsisvertėlių".

Apie maldos vaidmenį tikėjime aiškiai liudija ir šių laikų rašytojas Graef: "Dievą pažinti labiau galima malda negu studijomis. Nėra kito būdo, kuriuo sutvėrimas taip galėtų ragauti tiesą ir ta tiesa būti apšviestas negu nuolankia ir pastovia malda". Ir Rabindranath Tagorės raštuose ištisi puslapiai yra lyg maldos žodžiai, kuriais jis ilgisi Dievo. Tas didysis poetas puikiai nujautė, kad geriausias būdas giliau pažinti Dievą - tai yra tiesti į Jį savo rankas, prie Jo skristi savo dvasia. Jis maldauja, kad Dievas neišleistų jo iš savo akių. Jo žodžiai primena ir Teresės pasakymą, kad "visas blogis mumyse kyla iš to, kad neįsmeigiame akių į Dievą".

Jau ir Dievui privalomos pagarbos jausmas sako, kad jei tik protu būtų galima Dievą pažinti, tada Jis tartum atsistotų į eilę tų visų objektų, kurie pažįstami protu. Tada tarp tų objektų ir Dievo nebūtų esminio skirtumo. Dievo pažinimui visas žmogus turi nusilenkti, o ne vien tik jo protas. Visa savo esybe jis turi kreiptis į Dievą, nes jis visas yra sutvertas Dievui garbinti. Tad visai teisinga yra Karl Adam pastaba, kad "bėgalinis ir šventasis Dievas nesileidžia išniekinamas", tai yra žmogaus proto pažįsta-

mas. Jis aiškiau apsireiškia tik tiems, kurie giliame nusižeminime meldžiasi, kurie Jo prašo. Kaip Jėzus Kristus neparodė Erodiui jokio stebuklo, nes tas tik iš smalsumo stebuklo prašė, taip Dievas negali apsireikšti pilnam išdidumo protui, nes toks protas yra per daug savęs pilnas, kad galėtų pagarbiai priimti gilesnį Dievo pažinimą.

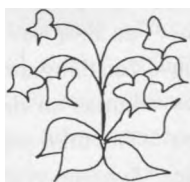
Kaip literatūros genijaus mintims suprasti reikia būti tam subrendusiam, taip ir gilesniam Dievo pažinimui reikia pasidaryti Dievui giminingu ir visa savo esybę bent bandyti prie Jo artėti, tada ir mūsų protui Jis taps artimesnis. Mes tampame Dievui giminingi, kai Jo paties gyvenimas nužengia į mus Dievo malonės pavidalu. Šiai malonei kelią paruošia malda. Melsdamasis žmogus susikoncentruoja prie Dievo, išjungia išorinės aplinkos pasaulį, kad matytų vien Dievą. Nenuostabu, kad taip susitelkusiam žmogui Dievas save atskleidžia ir apšviečia savo malone.

Kadangi, anot Foersterio, tikėti reiškia būti tikram ir aiškiai matyti esminius gyvenimo dalykus, tai tokio tikėjimo mums šiandien kaip tik reikia, kai žmonija nuo esminių dalykų nutolo, susitelkė prie neesminių menkos vertės dalykų ir įnešė didelį sąmyšį į minties ir faktų pasaulį. Tad visiems, kurie yra pasiilgę gilesnio Dievo pažinimo, kuriuos pasaulio lėkštumas ir susmulkėjimas kankina, reikia melstis, reikia net mėginti gilesnę maldos rūšį - mąstymą, nes kiekvienas gerai atliktas mąstymas yra susijungimas su Dievu. Reikia ir tylėjimo bei vie-

natvės valandų, kad galėtum Dievą išgirsti, nes, anot šv. Augustino, "amžinoji Išmintis be pertraukos kalba į protingąjį sutvėrimą". Negalėdami būti susitelkę šeimoje, turime dažniau įžengti į bažnyčias ir ne pamaldų metu, nes šiais triukšmo laikais bažnyčia gal yra vienintelė tylos ir susitelkimo vieta.

Net ir tiems, kurie netiki, bet yra nepatenkinti esama padėtimi ir ilgisi kažko kilnesnio, reikia bent su sąlyga melstis, kaip sako Sertillange, prileidžiant, kad Dievas yra. Galima taip sakyti: "Jei Tu, Dieve, esi, tai aš meldžiuosi ir Tavęs prašau... Ir anglų rašytojas S. Maugham sako, kad "mūsų Bažnyčia yra patyrusi, kad tam, kurs elgiasi taip, tartum tikėtų, tikėjimas bus duotas; kad tam, kurs abejodamas, bet vis dėlto nuoširdžiai meldžiasi, abejojimai bus pašalinti; kai žmogus liturgijos grožiui pasiveda, nusileis ant jo ramybės".

Kaip norint atgaivinti skenduolį, reikia jame sužadinti dirbtinį kvėpavimą, taip ir norint iš netikėjimo grabo prikelti, reikia netikinčiame sužadinti maldos praktiką, nes malda yra lyg dvasinis kvėpavimas. Visais galimais ir įmanomais būdais reikia prie Dievo artėti, Jo ilgesį savyje žadinti, nes Dievo pamiršimas visais amžiais buvo didžioji pasaulio nuodėmė. Žmogus pirmoje eilėje tam ir gyvena, kad Dievą pažintų, nes kas Dievą pažįsta ir Jam gyvena, to gyvenimas yra prasmingas. Teisingi yra vienos šventos mistikės žodžiai: "Kaip rimtas yra gyvenimas! Kiekviena minutė yra mums duota kad giliau į Dievą įleistume šaknis".

■ Kovo 20 d. pop. Jonas Paulius II atvyko į Jordaną, iš kurio pradėjo savaitę trukusią kelionę po Šventąją Žemę. Jis keliauvo Mozės ir Jėzaus pėdomis Jordanijoje, Izraelyje ir palestiniečių teritorijoje. Tai 91-oji popiežiaus kelionė už Italijos ribų. Vatikano teigimu, pagrindinis kelionės tikslas buvo siekimas pagerinti santykius tarp trijų abraomiškųjų religijų išpažinėjų: žydų, musulmonų ir krikščionių. Daugelio nuomone, tai buvo pati prasmingiausia popiežiaus kelionė per visą jo 21 m. popiežiavimo laikotarpį.

jaunimas

Ką pasiimsime ir ką paliksime, žengdami į trečiąją tūkstantmetį

(Jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)

Laura Čyžiutė

L yja. Stambūs lašai plauna pageltusius rudėninius lapus. Gatvėje šmėžuoja skubantys žmonės, prisidengę margaspalviais skėčiais. Vieni linksmi, kiti susirūpinę. Jie visi skuba. Kur? Namo? Į darbą? Galbūt... Mes juk visi skubam. Skubam gyventi, užaugti, mylėti. Norim aplenkti laiką. Tačiau ar susirūpinam, ką mes norėtume pasiimti ir ką palikti, žengdami į naują tūkstantmetį? Pažvelgiau pro langą. Nustojo lyti. Apsiaviau batus, apsirengiau striukę ir išėjau pasivaikšioti po šlapias gatves. Aplinkui balos. Daug balų. Ir visose drumzlinas vanduo. Toks pat drumzlinas ir nešvarus, kaip kai kada tampa ir pats gyvenimas. Dabar žmonės tokie šalti. Tokie pilki ir susirūpinę jų veidai. O akys liūdnos liūdnos. Daugumos širdyse meilė, pasitikėjimas ir altruizmas sukaustyti grandinėmis ir užrakinti giliuose sielos požemiuose. Ir jų visų lūpomis šaiposi egoizmas, pavydas, o rankos gniaužia šaltą plieninį kumštį. Ne! Aš to nenoriu pasiimti su savimi! Man to nereikia. Mano širdyje nėra vietos kerštui ir neapykantai. Nenoriu savo sielos užversti šiomis šiukšlėmis. Juk jos mane pribaigtų. Jos užgožtų meilę gyvenimui, tikėjimą ir džiaugsmą, o be šito aš būčiau lyg nudžiūvusi šaka,

kuri niekada negalės džiaugtis pavasariu atgimimu. Aš negaliu gyventi be pavasario žalumos, obels baltų žiedų, be vasaros margaspalvių gėlių, be auksinio rudens ir šalto kristolo žiemos. Aš visa tai norėčiau pasiimti, žengdama į trečiąją tūkstantmetį. Ir ne tik tai! Daugybės, begalybės yra tokių dalykų, kuriuos norėčiau pasiimti su savimi. Man reiktų milžiniško dydžio pintinės, kad tuos dalykus galėčiau sutalpinti. Nes man jų reikia daug daug. Nė vieno nenorėčiau palikti. Štai ko man reikia:

Noriu su savimi pasiimti begalybes auksinių žvaigždžių, kad galėčiau kiekvienam, kuris jausis be galo nelaimingas, parodyti krentančią žvaigždę, kuri jam dovanotų nors kruopelę to džiaugsmo, kurį prarado. Jei pasiimsiu žvaigždes, tai kiekvieną vakarą iki vėlumos klausysiu jų auksinių pasakų, kuriose išsipildo visi troškimai. Manau, jog kiekvieno žmogaus širdyje gyvena fejė, vardu Viltis, su savo mažyčiais vaikais: Meile ir Tikėjimu, kurie turi didžiulę galia žmonių pasaulyje.

Noriu su savimi pasiimti ir sapnus. Ne, ne košmarus, kuriuose it vaiduoklis siautėja blogis. Man reikia linksmų ir spalvotų sapnų, kur lyja aukso lietų, kur per cukrinius geležinkelio bėgius rieda šokoladiniai traukiniai ir kur mažyčiai žaliakepuriai nykštukai supasi ant mėnulio rago.

Man reikia pavasarinio lietaus. Tik jis kristolo prisilietimu atgaivina žolę. Man patinka klausytis jo mažyčių stiklinių kojyčių tipenimo, jo žaismingo barbenimo į langą. Tik lietus moka stiklę parašyti pačias nuostabiasias kristolo eiles, kurios nepriylgsta daugeliui eilėraščių. Noriu pasiimti ir paukščius, kad kasdien girdėčiau gražiausias melodijas, kurios veržte veržiasi iš gležnutės krūtinės. Ypač man patinka lakštingalos čiulbėjimas, nes jis ramina širdį, savo grakštumu užvaldo sielą. Tačiau pati žaismingiausia - gegutė. Ji man mena slėpynes, kurias su draugais žaisdavau, kai buvau mažytė. Tas toks paprastutis "ku - ku" "lipdyte prilipdo" šypsena veide. Tačiau šie visi vaizdiniai nublanksita išvydus karalienę gulbę. Prieš šį didingą paukštį pasijuntu tokia menka. Gulbė tokia ori ir išdidi. Jos baltas apdaras teikia puošnumo, didingumo ir elegancijos.

Be šių išvardytų nuostabių dalykų, norėčiau į tą didžiulę pintinę sudėti visas pasaulio gėles, kad galėčiau paskęsti nuostabiam, pasakiškam kvapų pasauly. Ir ne tik dėl to! Noriu, kad visas pasaulis žydėtų margaspalviais žiedais! Noriu, kad kiekvieno žmogaus veide kartu su gležna gėle pražystų meilė ir kad jos kvapas, apskriejęs pasaulį, paliktų po didžiulį pėdsaką kiekvieno žmogaus širdy. Mano pats didžiausias troškimas - kad visuose Žemės kampeliuose įsivyratų meilė, kuri nemoka nekęsti. Juk meilė turi pragysti pačia melodingiausia paukščio giesme ir spinduliuoti karščiausia šiluma, kad kiekvieną sušalusį ir nelaimingą galėtų sušildyti.

O ką aš daryčiau be tylių ir šiltų vasaros vakarų? Juk tik tada gali išgirsti smuikuojant žiogus ir pamatyti rūke skęstančias pievas, miškus, ežerus. Tik tada siela atsigauja. Daros taip lengva ir gera. Noris nulėkti į rūkų apsiklojusias pievas ir kurti, kurti. Eilės pačios liejasi. Ir vis apie tą patį dalyką. Apie meilę... Apie ją man šneka ir vandens lėlijos, ir pievų dobiliukai.

Ach, tie nepakartojami vasaros vakarai! O rudens naktys... Krentančios žvaigždės, gelsvi klevo lapai ir krištolinis lietus. Tai taip nuostabu. Aišku, kartais liūdna. Gaila vasaros. . . Tenka slapčia nubraukti ir sūrią ašarą. Bet tik vienintelę. Juk kartais mums reikia ašarų. Todėl aš ir norėčiau jas su savimi pasiimti. Ne, nedaug. Užtektų ir poros ar trejeto.

O ką mes trečiame tūkstantmetyje darytume be prisiminimų? Gyventume, gyventume, o kai ateitų laikas visa palikti, nežinotume, ar per savo gyvenimą padarėme ką nors prasmingo, ar ne. Todėl aš ir noriu pasiimti prisiminimus. Aišku, kad ne visus. Liūdnų ir skausmingų man nereikia, ne! Noriu pasiimti dalelę savo vaikystės, kad galėčiau atsiminti mamos pasakas, sektas prieš miegą, pirmą pievos smilgą, ant kurios suvėriau žemuoges, pirmąjį savo rastą grybą ir pačią nuostabiausią knygutę, kurią pimają iš visų knygų perskaičiau. Taip pat, kaip vaikystės įrodymą, kartu prie prisiminimų pintinėlį pasodinčiau numylėtinį meškutį Tomį. Jis nebuvo mano pirmasis meškis gyvenime,

bet tapo pirmuoju tikru draugu. Vaikystės draugu. Tačiau pats svarbiausias dalykas - tikėjimas. Tikėti - reiškia turėti viltį, nes be jos žmogus negalėtų gyventi. O Dievas ir yra mūsų didžioji viltis, sielos atgaiva. Tikėjimas suteikia stiprybės bet kurioje situacijoje. Kad ir kaip mums būtų sunku, mus ramina malda, kuri karštai veržiasi iš krūtinės ir išspaudžia tyriausią ašarą. Ir mes, parklupę nuo didžiulių išgyvenimų, keliamės ir žengiam tolyn. Todėl negaliu gyventi be tikėjimo, be Dievo, be vilties ir maldos. Aš apskritai be šių dalykų neegzistuočiau. Aš tiesiog privalau juos pasiimti su savimi, žengdama tų didžiųjų trečiojo tūkstantmečio vartų link.

Vėl prapliupo lietus. Vėl aplink mane sušmėžavo skėčiai. Nuostabus lietus. Man patinka, kai dangaus ašaros rieda mano skruostais, kai plauna akis ir žaismingai tapšnoja nosies galiuką. Jaučiuosi laiminga! Laimingiausia iš visų! Nes manęs neslegia kasdieniai rūpesčiai. Bet kodėl tų visų bėdų negali nusimesti ir kiti? Juk norėtusi, kad visi taptų laimingi, nes tai žmonės daro gražesnius. Taip, žinau ko nenorėčiau pasiimti su savimi. Pinigų. Tai pats bjauriausias dalykas gyvenime. Jie keičia žmones, užnuodija juos godumu, o juk šie menkučiai popierėliai su skaičiais yra beverčiai. Ir, mano nuomone, tai nedaro žmonių turtingais. Didžiausias turtas - mokėti džiaugtis gyvenimu nelinkstant į materializmą, o žmogus, kurio seifuose guli milijonų milijonai įvairiausios pasaulio valiutos, yra didžiausias vargšas žemėje. Juk jis be tų popierių nieko daugiau neturi. Na, tiksliau, turi. Turi prabangius namus, nuostabias mašinas ir šiaip visokių brangių niekučių. Bet ar čia vertybės? Ne! Ne! Ne! Tikėjimas, meilė, sielos tyrumas - štai kur didžiausios pasaulio vertybės! O juk už tuos kvailius pinigus to nenusipirksi. Todėl pinigų ir nenoriu su savimi.

Šaltoka. Vis dėlto ruduo - tai ne vasara. Pasukau namų link. Nusirengiau šlapius drabužius, įlindau į chalata ir įsirangiau fotelyje su karštos arbatos puoduku rankoje. Ir masčiau, ilgai masčiau apie tuos nežemiškus dalykus, be kurių mes, deja, negalėtume gyventi. Pats paprasčiausias maistas

mums duoda jėgų, energijos, kad galėtume gyventi. O aš norėčiau, kad mūsų gyvybę palaikytų tarpusavio supratimas, kad nereikėtų rūpintis, kas ryt bus ir ko nebus, kaip išvengti dar vieno barnio su tėvais ar su draugais. Nuo viso žemiškumo kartais norisi tiesiog pabėgti ir jam "priešais pat nosį" užtrenkti svajonių duris. Noriu skraidyti kaip paukštis danguje, noriu ryte pabusti baltame obels žiede, noriu su saulės zuikučiais šokinėti nuo vieno debesies ant kito, praustis sidabro rasa ir ant pageltusių klevo lapų rašyti laiškus vėjui. Kaip norėčiau šaukti, kad pasaulyje nėra blogio, kad visur skleidžiasi gėrio žiedai. Bet žodžiai stringa gerklėje, o vietoj riksmo teisprūsta nusivylimo atodūsis.

Dauguma svajonių taip ir liks neišsipildžiusios. Bet kodėl? Kodėl mes tokie? Kodėl daužom savo svajones ir skandiname gėrį blogio jūroje? Nejaugi mums patinka kentėti? Nemanau. Kiekvienas iš mūsų nori tos laimės, to nežemiško džiaugsmo. Tik visi bijo. Tą norą kausto baimės grandinės. Kaip norėčiau jas visas sutraukti ir vesti žmones į tokią vietą, kurioje vien tik gėris, viltis ir džiaugsmas. Pagirdyčiau visus saulės nuauksintu vandeniu, sušildyčiau prie meilės židinio. Ir visi būtų laimingi. Ar tai daug? Tikriausiai, kitaip visos mano svajonės būtų išsipildžiusios.

Šias mano mintis, tekėjusias ramia vaga, sudrebino klausimas, ar trečiame tūkstantmetyje, nepaisant visų mano norų, svajonių ir troškimų, braidysiu po pilkas realybės balas? Nejau visada rūpinsimės tais nesibaigiančiais reikalais ir kvėpuosim tą "nešvarų" orą? Nejau tai neįmanoma, kad viską, kas gražiausia, pasiimčiau su savim, o visą purvą palikčiau prie trečio tūkstantmečio vartų? Kodėl?

Vos neverkiu iš skausmo, o lūpos tyliai šnabžda: "Nenoriu, Nenoriu!" Ir staiga stoju ir garsiai tariu:

- Jei to nenoriu, vadinasi, taip negyvensiu!

Pasiryžau kovoti už gėrį, už meilę, laimę ir tikėjimą. Nusipurčiau tą netikrumo ir bejėgiškumo jausmą ir sau prisiekiu, kad nešiu šią savo didžiulę troškimų, norų ir svajonių pilną pintinę trečiojo tūkstantmečio link, kad ir kaip tai atrodytų neį-

manoma. Žengiu tvirtais žingsniais, po kojų pamindama blogį. Lai jis klykia, rėkia! Lai jis išnyksta! Ir man nebus jo gaila. Aš būsiu laiminga, kai šalia manęs žaliuos tyrų jausmų medis. Ir joks pykčio ar keršto kirminas negraus jo žalių, sodrių lapų.

Iš po tamsių debesų išlindo saulė. Ji, tarsi nuspėjusi mano mintis, linksmai švietė, žaidė, lyg būtų labai nudžiugusi dėl šio mano sprendimo. Ir tie gelsvi medžiai tarsi atgijo, mojavo man pusplikėmis šakomis, nuo kurių vis dar krito aukso lapai. Jaučiau, kad gamta džiaugiasi kartu su manimi. Ir man buvo smagiau. Nebesijaučiau viena kovojanti prieš blogį. Žinojau, kad ne tik aš noriu būti laiminga. To nori visi: tiek žmonės, tiek augalai, tiek gyvūnai. Tačiau tik pastarieji nusprendė man padėti. Na, bet ir dėl to labai džiaugiuosi. Jaučiuosi be galo laiminga, galėdama akimis bėginėti nuo vieno gelsvo lapo prie kito, einant nuostabaus trečiojo tūkstantmečio link. Aš šoksiu kartu su krištolo lašais prie šios naujos epochos vartų, sukisus su sidabro žvaigždėmis ir supsiuos ant mėnulio rago. Galėsiu nubusti nuostabiame švelniai rožiniame gėlės žiede, lenktyniauti su pavasario upeliais ir melstis Dievui saulėlydyje, kai plaukus glostys raudoni gėstančios saulės spinduliai.

Visas žvaigždes, rausvas gėles ir upelius man atstos meilė ir gėris, nes jie - tai žvaigždžių svajonė, jie - tai stebuklingiausios gėlės pasaulyje. Aš drąsiai galiu pasakyti, kad meilė ir tarpusavio supratimas man vieni iš svarbiausių dalykų, kurie įkūnija daugybę kitų idėjų, be kurių žmogaus siela negali gyventi. Juk aš - tai ne vien kūnas, aš esu ir dvasia. Pastaroji man yra daug svarbesnė už pirmąją "aš". Per menki dalykai, kurie sudaro materialinį žmogaus pasaulį. Nuostabu tai, kas protu nesuvokiama, ko jokiais matavimo vienetais negalima išmatuoti. Tai galima tik pajauti, o jausmai man svarbiausia. Taip pat manau, jog žmogus, sugebančis mylėti kitus, jaučiasi lyg paukštis, kylantis vis aukštyr ir aukštyr. Jausdamasis laisvas ir nepa- gaunamas, jis mojuoja sparnais, skrenda, vedamas tyriausio pasaulyje jausmo ir prieš nosį užtrenkdamas duris blogiui.

Namie daug svečių. Išdidus tėvas nori parodyti savo giminaičiams, kaip gražiai gali šnekėti jo mažoji dukra, kaip ji gražiai ištaria visas raides. Sakyk, Aušrele, "raganosis". Mažoji apžvelgia svečius ir pasiteirauja: "Kuris, tėveli?"

Izraelio mokykloje mokytojas aiškina senovės žydų karus su romėnais. Mokinys pakelia ranką ir klausia.

- Pone mokytojau, o kurioje pusėje tada kariauvo amerikiečiai?

*

Vyras: "Žinai, brangioji, šį kartą aš nieko nepirksiu tau vardinių progų, bet už tai užmokėsiu tavo skolą siuvėjai.

Žmona: "Tai būtų kvailas dalykas. Juk tai ne jos, bet mano vardinės!"

*

Gydytojas: "Ar tamsta galėtum sumokėti už operaciją, jei sakyčiau, kad ji tau reikalinga?"

Pacientas: "O ar tamsta manytum, kad ji man reikalinga, jei negalėčiau sumokėti?"

*

Šių laikų romano turinys galėtų būti toks: Jis išėjo vienas pasivaikščioti. Jų akys susitiko... Jie

nuvyko į bažnyčią... Jie gyveno kartu... Jų advokatai susitiko...

*

- Jau laikas man eiti namo ir pasiaiškinti žmonai, - tarė vyras, žiūrėdamas į laikrodį.

- Pasiaiškinti už ką ir apie ką? - nusteбęs klausia jo viengungis draugas.

- Ką aš galiu žinoti, už ką žmona prie manęs prikibs?

*

Demokratas, kandidatuojęs į senatą, sako savo varžovui respublikonui: "Mums geriau susitarti ir baigti abipusius išpuolius, kurie kenkia tiek man, tiek tau. Štai ką aš siūlau: tu nustok mane šmeižęs, o aš, iš savo pusės, nustosiu apie tave teisybę pasakojęs.

*

-Ar tamstos žmona dar vis skambina pianinu?

- Ne. Atsiradus vaikams, ji užmiršo visas savo muzikas.

- Nuostabu! Kaip kartais vaikai šeimon įneša ramybės teikiančią palaimą.

*

Ar nesigėdini, čia pasirodydamas jau kelintą kartą? - klausia teisėjas kaltinamąjį.

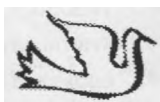
- Ne, aš manau, kad teismas yra labai ori įstaiga, - paaiškina teisiamasis.

*

Poeto žmoną klausia kaimynė:

- Ar tamstos vyras turi kokios naudos iš eilėraščių rašymo?

- Taip. Kartą jis redakcijai pasiuntė 8 eilėraščius, o jam sugrąžino devynis

Ir nors man bus be galo skaudu, nors skruostais riedės ašaros ir klups kojos, kai pečius slėgs nepakeliama našta, aš šauksiu visam pasauliui, kad myliu! O keldama koją per trečiojo tūkstantmečio slenkstį iš savo dvasinio pasaulio išmesiu visas blogio liekanas, išrausiu visas neapykantos šaknis.

Manau, kad visi turėtume visa, kas mummyse negera, palikti už artėjančio tūkstantmečio vartų. Taip mums bus lengviau gyventi. Todėl noriu visiems palinkėti surasti savyje stiprybės, kad galėtų atsikratyti visų ydų. Juk mes visi turime teisę į nuostabų gyvenimą. Tad to ir siekime!

Paruošė Laima Krivickienė

ŠEŠIOLIKMETĖ ŠACHMATININKĖ

Ką reiškia lietuviui šachmatai? Beveik nieko, jeigu tavo senelis, jeigu tavo tėvelis, jeigu tu pats niekada neprisėdai prie languotos lentos. O juk Šiauliuose gyvena pasaulinio garso šachmatininkė - šešiolikmetė Viktorija Čmilytė, Didžvario gimnazijos moksleivė. Mergina juokauja, kad šachmatais pradėjo domėtis tuoj pat, kai tik išmoko vaikščioti. Pirmąsias pergalės laimėjusi prieš tėtį, nugalėjusi savo trenerį, ji laimėjo ir Europos mergaičių pirmenybėse. Gimtuosiuose Šiauliuose dabar Viktorija būna retai, labai įtemptas Tarptautinių turnyrų grafikas, tačiau ji sugeba suderinti mokslą ir sportą. Dažniausiai Viktorija dalyvauja Lenkijoje, Vokietijoje ir Prancūzijoje rengiamuose turnyruose. Šešiolikmetė didmeistrė viliasi, kad šachmatai taps ne tik jos didžiausiu pomėgiu, bet ir pragyvenimo šaltiniu, nors šachmatų turnyrai yra gana alinančios varžybos - tenka žaisti partijas, kurios tęsiasi septynias ar kartais devynias valandas. Viktorija įsitikinusi, jog jai yra naudingiau dalyvauti vyrų varžybose. Mergina netrukus dalyvaus Lietuvos vyrų šachmatų čempionate, kuriam specialiai ruošiasi. Šiemet jos laukia ir daugiau atsakingų varžybų - spalio mėnesį Stambule (Turkija), žiemą Katarė arba Kinijoje, ten kur vyks moterų pasaulio čempionatas. Kai nori atsipalaiduoti, lankosi diskotekose, kartais skaito poeziją, kai nori susikaupti, klausosi klasikinės muzikos, ir įsitikinusi, kad Lietuvos nepaliks ir neišvažiuos svetur gyventi. (*Valstiečių laikraštis* Nr. 21)

SUGRĮŽUSI IŠEIVIJOS DAILĖ

Lietuvoje, Vilniuje, Radvilų rūmuose, minint Respublikos nepriklausomybės dešimtmetį buvo atidaryta įspūdinga paroda - "Sugrįžusi išeivijos dailė", susirinkusius nustebinusi meno kūrinių gausa, žanrų įvairove. Trijuose aukštuose įrengtose salėse buvo eksponuojami tapybos, grafikos darbai, akvarelės, gobelenai, skulptūros, pano. Tai tik dalis sugrįžusių kūrinių, kiti saugomi fonduose. Stebino ir autorių gausa. Šalia girdėtų garsių vardų - Adomo Varno, Viktoro Vizgirdos: Viktoro Petravičiaus, Žibunto Mikšio, pristatyti daug kam pirmą kartą išgirsti vardai ir darbai. Visi jie gyveno skirtingose vietose, išėjo skirtingą gyvenimo ir kūrybos mokyklą, kaip Pranas Domšaitis, kuris gyveno Vokietijoje, vėliau persikėlė į Pietų Afriką; Mikas Šileikis iš JAV, Gabrielius Stanulis iš Šveicarijos. Per atidarymą kalbėjo parodos globėjai - Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, JAV Lietuvių bendruomenės krašto valdybos pirmininkė Regina Narušienė, JAV Lietuvių bendruomenės kultūros tarybos pirmininkė, pasirūpinusi Čiurlonio galerijoje saugomų meno kūrinių atgabenimu iš Čikagos į Lietuvą. Dainavo "Eglės" ir "Varpo" chorai. Išsiruošusiems parodą aplankyti patariama rezerve turėti bent keletą valandų laiko. Iš tiesų yra į ką pasižiūrėti. (*XXI amžius* Nr. 19).

SAVO GYVENIMU LIUDYTI EUCHARISTIJĄ

Artėjant Lietuvos II Eucharistiniam kongresui Lietuvoj, vyskupijose, parapijose vyksta pats didžiausias darbas - pasiruošimas, atsinaujinimas. Kiekvienas tikintysis per tikėjimą atskleidžia tikrąjį parapijos veidą, kitaip sakant, gyvuojančios ir veikiančios Bažnyčios slėpinį. Suprantama, kaip svarbu savo gyvenimu liudyti Eucharistiją: atleisti nuoskaudas, aplankyti sergantį, sušildyti gyvenimo skersvėjuose sušalusį vaikėlį, šviesti ir šildyti Jėzaus meile visus, kuriuos Apvaizda leidžia sutikti, nedaryti kliūčių Jėzui veikti mūsų širdyse. Eucharistinis kongresas - Bažnyčios išbandymas. Kaune, Jaunimo centre, kovo 9-ąją vyko Kongreso organizacinio komiteto koordinatorių ir Kauno arkivyskupijos dekanų, klebonų, katechetų ir kitų

atsakingų asmenų pasitarimas dėl birželio 1-4 dienomis Kaune vykstančio Eucharistinio kongreso. Aptartos vaikų ir jaunimo, šeimų ir parapijų dienų programos, pasiruošimas.

Pristatydama Vaikų dienos programą, sesuo Pranciška Bubelytė, OSF, akcentavo, kaip svarbu paruošti vaikus, kad jie suprastų prasmę, suvoktų, kaip turi elgtis. Ši sunkų, atsakingą darbą turi prisiminti katechetai, tėvai ir kiti asmenys, nes klebonas nepajėgus aprėpti visų pasiruošimo darbų. Privalu vaikus išmokyti giesmių ir animacijų, organizuoti vaikų adoracijas prie Švenčiausiojo Sakramento ir kt. Arūnas Kucikas, atsakingas už Jaunimo programą, sakė, kad būtų prasminga, jei šv. Mišios jaunimui vyktų Prisikėlimo bažnyčioje. Tai tarsi simbolis, katalikiškų užmojų tąsa. Iš Prisikėlimo bažnyčios išėjusi eiseną stabtelėtų prie Įgulos bažnyčios ir sugiedotų giesmę. Po to eiseną pasuktų į Sporto halę, kur vyks Eucharistija ir krikščioniškos muzikos koncertas.

Šeimų ir parapijų diena vyks Santakoje. Buvo pabrėžta, kad kiekviena parapija privalo turėti vėliavą. Jau dabar reikia pradėti ruoštis, svarbu būti kartu maldoje ir garbinime, reikia suaktyvinti darbą su jaunimu, vaikais ir šeimomis. (*Kauno diena*)

GAVĖNIOS REKOLEKCIJOS

Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis vesti rekolekcijų didesniuose lietuvių telkiniuose atvyko išėivijos vyskupo Pauliaus Baltakio, OFM, kvietimu. Savo keliones po lietuviškas parapijas Amerikos aukštas dvasininkas iš Lietuvos pradėjo Bruklino, Švenčiausios Mergelės Marijos Apreiškimo lietuvių parapijoje. Kovo 24, 25, 26 dienomis vyskupas E. Bartulis vadovavo Gavėnios susikaupimo valandoms Čikagoje, Švenčiausios Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje. Vyskupas E. Bartulis papasakojo apie savo gyvenimo kelią, apie Šiaulių vyskupiją. 1997 m. birželio 29 d Kauno Arkikatedroje Bazilikoje E. Bartulis buvo konsekruotas vyskupu ir liepos 13-ąją įžengė į Šiaulių šv. Petro ir Povilo katedrą. Tą pačią dieną vyskupas Kryžių kalne pastatė kryžių su užrašu "Dieve, laimink Šiaulių vyskupiją". Kryžiaus apatinėje da-

lyje yra Marijos skulptūra. Nors Šiaulių pietiniame rajone gyvena apie 80 tūkstančių žmonių, bažnyčios ten nėra ir niekas nesiruošia jos statyti. Ten žmonės meldžiasi nebaigtuose statyti kultūros rūmuose. Parapijos ir paties vyskupo svajonė ten pastatyti nors mažą bažnytelę, nes laikinoje salėje žmonės nenori nei tuoktis, nei vaikų krikštyti, o juk šeimos, jaunimas, vaikai, yra pirmas vyskupo rūpestis. Į klausimą, kodėl jaunimas Lietuvoje mieliau renkasi įvairias grupes, sektas, kodėl juos mažai žavi katalikiškos, tautinės organizacijos, Vyskupas atsakė, kad reikia gerų vadovų, tada ir organizacijos atsigaus. "Aš tuo labai rūpinuosi ir tikiu, kad greitai laiku turi padėtis pagerėti" - pasakė Šiaulių vyskupas Eugenijus Batulis. (*ELTA*)

LIETUVOS JAUNIMO DIENA

2000 metų krikščionybės jubiliejui skirtos dienos Vilniuje vyks liepos 28-30 dienomis. Renginys pavadintas "Tarp Dangaus ir žemės". Juo bandoma atskleisti jauno žmogaus, kupino svajonių, situaciją ir kito tūkstantmečio, atnešančio kažką nauja, siekius. Jaunimo dienų metu kartu bandys atsakyti, kokia turėtų būti ateitis, kad Dangus būtų Žemėje, kad visų gyvenimas būtų geresnis. Renginys skirtas jaunimui nuo 16 iki 35 metų: ne tik tikintiesiems - visiems, kurie domisi, ne tik lietuviškai kalbantiesiems - visiems jauniems žmonėms gyvenantiems Lietuvoje. Čia galės dalyvauti visų konfesijų jaunimas, vyks užsiėmimai, bus organizuojamos įvairios ekskursijos po Vilnių, gal nuvyks į Planetariumą pasižiūrėti į žvaigždėtą dangų. Jaunimo dienų metu vyks jaunimo akcija - malda už taiką. Ši tarptautinė akcija prasidės gegužės 1-ąją Altenberge (Vokietija) ir baigsis Jaunimo dienoje Vilniuje. Organizuojamas koncertas, kuriame dalyvaus krikščioniškos grupės; Organizacinis darbas vyks per parapijas, vyskupų jaunimo centrus ir tikybos mokytojus. Vykstantieji į šventę, patys turės pasirūpinti maitinimą, nakvynę paprastomis jaunatviškomis sąlygomis. Kad renginys būtų geras ir smagus, jau dabar kviečiami pagalbininkai šiems darbams (*XXI amžius* Nr. 24).

■ Pasaulio ligonių ir medikų diena buvo švenčiama vasario 11 d. Romoje. Lietuvai atstovavo 90 negalės paliestų žmonių. Maldininkus lydėjo Vilkaviškio vyskupijos kun. R. Brūzga ir Telšių vyskupijos kun. R. Lingevičius. Jie aplankė Romos bazilikas, katakombas, koliziejų, Asyžių, Veroną, Veneciją.

■ Lietuvos Vyčių 87-sis seimas vyks šių metų liepos 27-30 d. Los Angeles, CA. Numatyta, kad tada į garbės narius bus pakeltas veiklus vytis kun. Peter Shakalis už jo nuopelnus Lietuvos vyčiams ir Lietuvai. Lietuvos Vyčiams jis nusipelnė, atgaivindamas daugelį neveiklių kuopų, o Lietuvai, ją 1993-1997 m. kasmet lankydamas ir ten vesdamas jaunimui anglų kalbos kursus. Be to, jis globoja tris Vilniaus kunigų seminarijos klierikus, remdamas juos finansiškai.

■ Sausio 18-25 d. Vatikane švęsta Maldos už krikščionių vienybę savaitė. Šių iškilmių kulminacija - šventųjų durų atidarymas Šv. Pauliaus bazilikoje už miesto vartų, dalyvaujant 23 krikščioniškųjų Bažnyčių atstovams.

■ Gavėnios rekolekcijas lietuviams Brooklyn, Cicero ir Čikagos lietuvių parapijose vedė Šiaulių vysk. Eugenijus Bartulis.

■ Eukumeninės pamaldos Panevėžyje vyko sausio 23 d. Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Pamaldas laikė katalikų kunigai T. Skrudupis ir J. Kuodis, evangelikų reformatų kun. J. Norvilą, "Gyvojo Dievo" krikščionių bendruomenės pastorius R. Kairys ir krikščionių bendruomenės "Vilties" pastorius Ž. Škulevičius.

■ Kėdainių Šv. Juozapo bažnyčioje vasario 12 d. vyko ekumeninės pamaldos už krikščionių vienybę. Dalyvavo parapijos klebonas kun. S. Bitkauskas, Gudžiūnų parap. adm. kun. Ž. Paulauskas,

Kėdainių evang. reformatų kun. R. Mikalauskas, pasakęs ir pamokslą, ortodoksų Viešpaties atsimainymo parapijos kun. N. Murasovas, pabaigoje evangelinį žodį taręs rusų kalba.

■ Sausio 21-23 d. Vilniuje, Seimo rūmuose, įvyko antrasis jaunimo ir politikų susitikimas tema "Sukurkime pasitikėjimu grįstą visuomenę". Apie 100 jaunų žmonių kartu su politikais meldėsi už krašto ateitį, linkėjo šviesos ir išminties krašto vadovams. Jų maldai vadovavo Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys J. Bačkis.

■ Vasario 24-25 d. Šiauliuose vyko tarptautinė konferencija "Kryžių kalno istorinė raida ir jo išlikimo problemos". Konferencijoje prelegentais dalyvavo mokslininkai iš Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Rusijos ir kitų kraštų.

■ Vasario 11 d., švenčiant Pasaulio ligonių ir medikų dieną, Šiaulių vysk. Eugenijus Bartulis lankėsi Šiaulių centrinėje ligoninėje, su ligoninės vyr. gydytoju R. Simaičiu aptarė medikų problemas, aplankė palatas, aukėjo šv. Mišias.

■ Minint Pasaulio ligonių ir medikų dieną, Vilniaus metropolitas A.J. Bačkis aukėjo šv. Mišias Onkologijos centre, o vysk. Jonas Boruta Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikose. Kauno arkiv. metrop. S. Tamkevičius šv. Mišias aukėjo Kauno universiteto klinikų auditorijoje. Visi jie lankė ligonius patalpose, susitiko ir kalbėjosi su gydytojais bei slaugėmis.

■ Kovo 21 d. Taikomosios dailės muziejuje veikiančioje parodoje "Krikščionybė Lietuvos mene" įvyko kultūros vakaras "Kardinolas Vincentas Sladkevičius". Čia buvo supažindinta su žurnalistės Irenos Petrauskienės neseniai parašyta ir išleista knyga "Kardinolas" apie Vincentą Sladkevičių. Vakare kalbėjo ir Lietuvos prez. Valdas Adamkus, išskeldamas kardinolo asmenybę ir jo nuopelnus Lietuvai ir Bažnyčiai.

■ Konstancija Gervaitė Zakarauskiene, kun. Antano Zakarausko, buv. Čikagos Maquette Parko Švč. M. Marijos Gimimo parapijos klebono, motina, mirė 2000 m. kovo 23 d., sulaukusi 103 metų.

Juozas M.

Nuoširdžiai dėkojame mūsų rėmėjams

Po 10 dol: A. Kazlauskas, V. Kazlauskas, B. Kelmelis, L. Kilikonis, P. Kliorys, S. Korius, B. Kronas, B. Kruopis, B. Kūkalis, V. Kriščiunevičius, J. Lapšys, J. Lasinskas, A. Lauraitis, A. Lekeekas, J. Lieponis, A. Lietuvinkas, G. Likander, M. Linkus, B. Lintakas, A. Lipčius, V. ir G. Maciūnas, K. Majauskas, S. Maksvytis, K. ir B. Markus, C. Masaitis, R. Matonis, J. Matulaitis, V. Mažeika, O. Mažionytė, P. Melnykas, J. Mikulis, M. Milvydienė, V. Mitkus, P. Murinas, V. Musonis, D. Navasitis, B. Navickienė, K. Nenortas, B. Neverauskas, O. Norvilienė, V. Plečkaitis, J. Pleinys, J. Pleirys, V. Pleškus, A. Plioplys, E. Pocius, H. Povilaitis, S. Pumputis, C. Ramas, G. Raskevičius, L. Raslavičius, K. Ratavičius, K. Remėza, G. Repšys, J. Rudėnas, S. Rudys, T. Rūta, E. Sakalauskas, A. Sandargas, A. Sekonis, V. Šilėnas, V. Šilas, B. Šimkus, V. Skabeikis, O. Skardienė, Rev. V. Skilandžiūnas, I. Smaltys, H. & S. Stasas, K. Stravinskas, S. Strokas, E. Susmaras, V. Šaulys, E. Šilgalis, E. Šlekys, I. Tamošiūnas, M. Tamošiūnas, V. Taraska, V. Udrys, A. Vailokaitis, S. Vaišvila, R. Vedežys, K. Velūnas, M. Venskus, T. Zailskiene, P. Zaranka, M. Židziūnas,

6 dol. L. Tomkus

Po 5 dol. R. Andrijauskas, M. Besparis, T. Bitarienė, O. Brizgys, V. Burokas, V. Butvydas, B. Čepaitis, B. Čyvienė, V. Dailidka, E. Dambriūnienė, N. Girnys, Z. Grybinas, K. Gudinskas, G. Indreika, S. Juškaitis, M. Jasiulevičius, A. Kaminskas, E. Karalius, J. Karalius, K. Keblys, E. Kiela, L. Kirkus, kun. R. Krasauskas, B. Krokys, R. Kubilius, O. Kuktiene, A. Kuzmickas, A. Lituvinkas, O. Lukas, A. Malinauskas, T. Merkevičius, O. Mielulis, A. Mikėnas, L. Milukienė, H. Moliejienė, G. Montvila, M. Norieka, B. Normantas, A. Petrašiūnas, S. Petrusis, J. Plačas, M. Pranaitis, J. Ragys, M. Raugas, A. Reivytytis, J. Rimkūnas, O. Rimkus, T. Šaulys, V. Sinkus, K. Skaisgirys, A. Smilga, P. & E. Sniegaitis, K. Stasaitis, J. Stravinskas, P. Stokas, A. Styra, M. Titienė, K. Trečiokas, T. Ulpa, A. Underys, D. Uogintas, T. Vadauskas, V. Vaitkevičienė, B. Valavičienė, A. Valukonis, M. Vansauskas, B. Zeikus, V. Žebertavičius, J. Žemaitis, G. Žukauskas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. *Laiškų Lietuviams* adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.